

Šiame numery

RŪPESTIS LAISVAJA KNYGA.
SIMAS SUŽIEDĖLIS APIE ISTORIJOS
MOKSLĄ, ATEITININKUS IR ENCYCLO-
PEDIA LITUANICA.
SOLZENICINO "TRUMPIEJI PASAKOJIMAI"
ALEKSANDRAS SOLZENICINAS — NOBELIO
LAUREATAS.
J. SAVOJO NOVELĖ "ALINOS KARJERA".
KOVOS SU LENKAIS PRIEŠ 50 METŲ —
ISTORINĖ 1920 M. KARO VEIKSMŲ
APŽVALGA.
MIKAS!... KURIS IS PETRAUSKŲ?
IŠPŪDŽIAI IS SANTARIČIŲ SUVAŽIAVIMO.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS.

ISTORIJOS MOKSLAS, ENCYCLOPEDIA LITUANICA, ATEITININKAI

Pokalbis su Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premijos laureatu Simu Sužiedėliu

Siemetinė Stasio Šalkauskio vardo kūrybos premija, jau trečias metas skiriama Ateitininkų Federacijos, teko istorikui Simui Sužiedėliui. Rugsėjo 6 d. Ateitininkijos jubiliejinio kongreso iškilmingame posėdyje ji ir buvo įteikta laureatui. Simas Sužiedėlis mūsų yra vienas iš tų žviesuolių, kurie neužsidarė siaurame savo specialybės rate. Tai, sakytume, jau nuo tautinio atgimimo laikų yra tiesiog lietuvių kultūrinio gyvenimo tradicija, kurioje neretas rašytojas turėjo būti ir visuomenininkas, medicinos daktaras — valstybininkas, istorikas — redaktorius, žurnalistas ir t. t. Šakotu, daug ir nepamainomai dirbančiu žmogum yra ir Simas Sužiedėlis — universiteto profesorius istorikas, Ateitininkų Federacijos vadovas — visuomenininkas, redaktorius — žurnalistas, o šiuo metu ir didžiojo užsimojimo — Encyclopedija Lituanica redaktorius. Tačiau kiekvienoje srityje jis nebuvo ir nėra tik paviršutiniško darbo žmogus — kur tik atėjo, kur tik rankas, širdį ir protą prikišo, ten paliko žymius ir neištrinamus pėdsakus.

Ateitininkijos kongreso metu pavyko laureatui įpiršti keletą klausimų, liečiančių ateitininkiją, istorijos mokslą ir angliškiosios mūsų enciklopedijos redagavimo bei leidimo darbą. Šiuo metu gautus iš jo atsakymus dalinamės čia su mūsų skaitytojais.

— Kaip vertinate aštuntąjį ateitininkų kongresą? Kurie jo momentai labiau pasibrėžė?

— Aštuntasis kongresas praėjo penkmečių tradicijos dviasioje. Ta tradicija, prasidėjusi pirmuoju kongresu Kaune 1920, visus šiuos suvažiavimus daro suaktyvinius, iškilmingus. Tie dalykai yra geri ir reikalingi šventiškai nuotakai sukurti ir savo kūrybinėm jėgoms parodyti. Šia prasme aštuntasis kongresas praėjo sėkmingai ir nuotai-kingai.

Paradinis iškilmingumas, de-ja, nėra palankus aktualiom problemom nagrinėti. Tam tikslui reikia didesnio susikaupimo ir daugiau laisvo laiko. Pavyzdžiui, antrasis kongresas Kaune 1925 skyrė net keletą posėdžių principų bei priemonių svarstymui, tačiau galutinai nutarimai tebuvo priimti Palangos konferencijoje 1927. Neapraštos konferencijos, sąjungų suvažiavimai, stovyklos ir studijų dienos sudaro palankesnes sąlygas ideologiniams svarstymams. Poros dienų kongrese, kurio programa savaimė pasidaro tiršta, tespėjama viena

antrą paskaitą išklausti, bet nelieka laiko jų išdiskutuoti.

Teorinių bei praktinių dalykų daugiau apsvarstyta prieš kongresinėje stovykloje. Tą stovyklą būčiau pavadinęs tiesiai kongresine, nes iš tikrųjų kongresas prasidėjo Dainavoje. Nuotaila ten buvusi pakili ir darbinga, jaunimas gyvai dalyvavo visoje programoje.

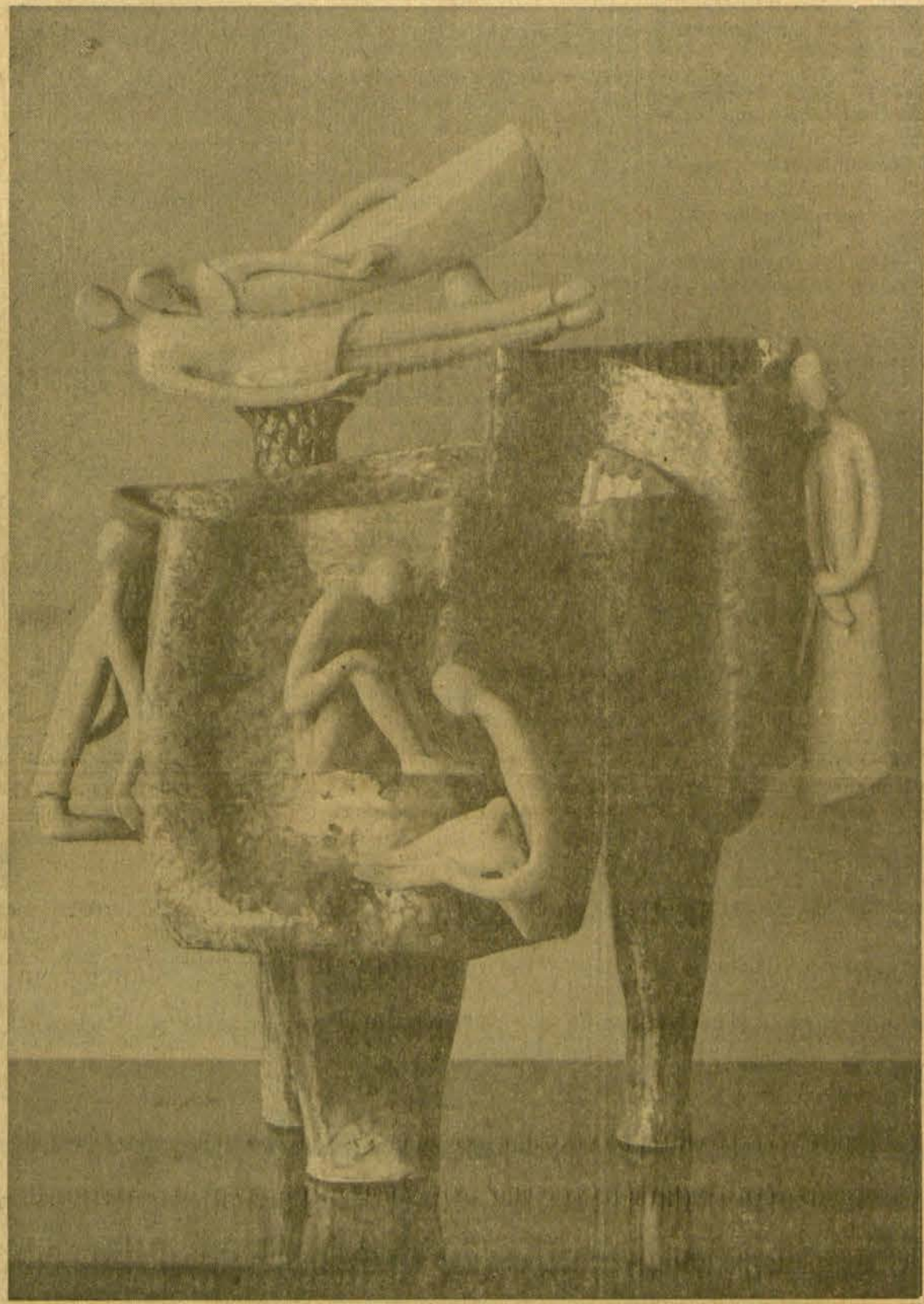
Kongreso posėdžiuose ir simpoziume vyravo jaunesnieji sen-draugiai, brenę jau tremtyje. Į jų rankas pereina vadovavimas; tad visai natūralu, kad jie aktyviau reikšėsi kongreso darbuose. Dalyvių gausa išsiskyrė literatūros vakaras, koncertas, iškilmingos pamaldos. Gerai sumanyta koncertu priminti Mkalolų K. Čiurlionį. Jo netekome tais pačiais metais (1911), kai pasirodė spausdintoji "Ateitis". Čiurlionis yra artimas ateitininkam savo teistine pasaulėjauta, kuri taip aiškiai atsispindi simboliškuose jo paveiksluose. Iškilmingose mišiose, tiktuos, visi labiausiai jautėsi vieno idealo jungiam. Pokylio draugiška nuotaila galėjo būti sustiprinta didesnio jaunųjų būrio su lietuviška daina prie stalų. Šokiai jaunimui buvo moderniškai orkestro riksmu ir judesio dinamika, bet ar tai buvo estetiška — kitas reikalas.

Visoje kongreso eigoje jautėsi ryškus parengiamasis ir tvarkomasis triušas, atliktas Federacijos valdybos ir Kongresui rengti komiteto. Jiems priklauso ačiū.

— Kurios, Jūsų manymu, turėtų būti pagrindinės ateitininkų veiklos kryptys? Ar kongresas tiksliai ir teisingai jas aptarė?

— Mano supratimu, pagrindinės ateitininkų veiklos kryptys yra krikščioniškoji ir lietuviškoji. Krikščioniškoji veikla apima ir tai, apie ką šiandien visuotinai kalbama, būtent, apie atsinaujinimą ir ekumenizmą. Iš tikrųjų čia turime nebe naujus dalykus, bet tik naujus pabrėžimus mūsų laikam. Kadangi krikščionybė savo esme nesikeičia, tai ji lieka pastovia ir patikima krypties rodykle bet kuriuo laiku ir bet kurioje padėtyje. Išskyla nauji konkretūs uždaviniai ir nauji veiklos akstinai, bet kryptis lieka ta pati — krikščioniškoji. Tai aiškiai buvo pabrėžta kongreso leidiniuose ir paskaitose. Dr. Adolfas Damušis pagrindinėje kongreso paskaitoje stipriai pabrėžė krikščioniškąją kryptį.

(Nukelta į 2 psl.)

Eleonora Marčiulionienė
iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje.

Vaza
Nuotr. V. Noreikos

MARČIULIONIENĖS KERAMIKOS DARBAI

Dailininkės parodą Čiurlionio galerijoje aplankius

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Praeitą šeštadienį Čiurlionio meno galerijoje, Chicagoje, buvo atidaryta dailininkės Eleonoros Marčiulionienės keramikos darbų paroda. Ši paroda įdomi tuo, kad ji yra viena iš retenybių įprastinėse mūsų parodose — ji yra grynai dekoratyvinių keramikos darbų ekspozicija.

Šioje dailininkės keramikos parodoje rasime daug vazų, žvaki-džių, lėkščių, figūrinių, paveikslų. Jos vazos įvairių įvairiausių ne-reguliarių formų, kurios vibruoja ir juda su įmantriais papuošimais. Lėkštės daugiau lietuviškos savo motyvais. Figūrinos labiausiai plonos, rados plaukiojančios ore, kitos gulinčioje ar virstančioje pozijoje. Žvakidės apkrautos

įvairių formų dubenėliais, paukš-tukais, lapeliais. Tarp keramiki-nių paveikslų randame lietuviškas vestuves, elgetas, paukščių liz-dą.

Nors dailininkės Marčiulionienės keramikos darbų formose — vazose, žvakidėse, lėkštėse, figūrinose — įžiūrimi senoviškosios šio meno srities elementai ir kartu moderniškojo meno bruožai, tačiau gal tiksliau galėtume visa tai pavadinti marčiulioniškosios lakios vaizduotės originalios formos bruožais, šiek tiek primenančiais ispano Antonio Gaudi spalvotas, organiškas formas. Dailininkė pasirinktąją savo temą iš-pildo, naudodama labai daug spalvų ir perkrautą papuošimą,

atrodo, nekreipdama daug dėme-sio į savo darbų eleganciją. Jai, matyt, svarbu įkūnyti savo vaiz-duotę keramikos darbuose, parodant mums savo rankų meistriš-ką techniką.

Dailininkės Marčiulionienės paroda, skirta keramikos dar-bams, yra naujiena ir retenybė čionykščiam mūsų meno gyve-nime. Šioje parodoje ji reiškiasi kaip individuali šios rūšies me-no atstovė, kurios darbai sudo-mina kiekvieną meno mėgėją.

Paroda šiandien ir rytoj (spa-lio 17—18 d.) galerijoje atdara nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak. Rytoj parodos paskutinė diena.

★

RŪPESTIS LAISVAJA KNYGA

Š. m. spalio 11 d. Clevelande, Sv. Jurgio parapijos salėje, įvyko pasitarimas klausimu, kaip su-stiprinti lietuvišką knygą išeivi-joje.

Susirinkimą pradėjo kun. V. Bagdanavičius, atvykęs iš Chica-gos. Jis lietuviškos knygos prob-lemą šiuo metu apibūdino ketu-riais klausimais, kviesdamas dėl jų dalyvių pasisakyti. Pirmas klausimas, kurį jis iškėlė buvo šis: ar reikia dėti pastangų išlai-kyti laisvą lietuvišką knygą. Už tai kalba visa ligšiolinė mūsų veikla. Prieš kalba tai, kad iš Lietuvos gauname vis daugiau knygų ir kai kurios iš jų yra ge-ros. Antras klausimas buvo: kaip vertinti laisvą išeivijos knygą?

Vien Lietuviškos knygos klubas per apie 20 metų savo veiklos y-ra išleides 101 knygą, kurių di-džioji dauguma yra originalūs išeivijų rašytojų kūriniai. Kitos lei-dyklės taip pat yra išleidusios originalių kūrinių. Tačiau kai kas sako, kad mūsų knygos tema-tika yra išsemta; ji yra per siau-rai romantinė. Trečias klau-simas buvo: kaip organizuoti knygos skaitytojus? Lietuviškos knygos klubas paskutiniu metu paėmė kryptį, daugiau nukreip-tą į prenumeratorius, negu į lai-svą knygos rinkos platinimą. Klubas apie kiekvieną naują išėjusią knygą pirmiausia praneša sa-vo nariams ir, jei nesulaukia jų neigiamo laiško per tris savaites, knygą pasiučia. Po to duoda knygą platintojams. Klubo na-riai gauna knygą trečdaliu pigiau. Kaip žiūrėti į šitokį knygos platinimą? Ketvirtas klausimas buvo: ką manyti apie organizavi-mą knygos nagrinėjimui šeimyni-niuose pobūviuose? Mūsų šeimyniniai pobūviai, kurie plinta, bet darosi sėklūs savo tematika, įgau-ty daugiau įdomumo, jei juose

būtų įvesta paprotys aptarti iš-ėjusią knygą.

Iškeltus klausimus pirmoji pasisakė Augustinavičienė. Ji lai-kosi principo, kad laisva knygą galima tik laisvoje visuomenėje. Net apie Lietuvos žmogaus šian-dienines problemas laisvas rašy-tojas gali pasisakyti pilniau ir iš-samiau. Glaudus intuicija tai y-ra puikiai padariusi romane "Liepsnos ir apmaudo ašočiai".

Kalbėtoja yra nuomonės, kad išeivijos literatūra yra didelė. Čia atvyko dauguma Lietuvos ra-šytojų, ir čia išaugo naujų jė-gų. Ypač tai galioja romanistams ir poetams. Ši literatūra yra ne-paprastai vertinga. Ji yra didy-sis išeivijos laimėjimas.

Mes per mažai rūpinamės lie-tuviška knygą ir per mažai ją re-klamuojame. Mes turime įvairių visuomeninių parengimų, bet ne-turime parengimo, skirto lietu-viškai knygai, kaip pastovios šventės. Reiktų įvesti Lietuviš-kas sako, kad mūsų knygos tema-tika yra išsemta; ji yra per siau-rai romantinė. Trečias klau-simas buvo: kaip organizuoti knygos skaitytojus? Lietuviškos knygos klubas paskutiniu metu paėmė kryptį, daugiau nukreip-tą į prenumeratorius, negu į lai-svą knygos rinkos platinimą. Klubas apie kiekvieną naują išėjusią knygą pirmiausia praneša sa-vo nariams ir, jei nesulaukia jų neigiamo laiško per tris savaites, knygą pasiučia. Po to duoda knygą platintojams. Klubo na-riai gauna knygą trečdaliu pigiau. Kaip žiūrėti į šitokį knygos platinimą? Ketvirtas klausimas buvo: ką manyti apie organizavi-mą knygos nagrinėjimui šeimyni-niuose pobūviuose? Mūsų šeimyniniai pobūviai, kurie plinta, bet darosi sėklūs savo tematika, įgau-ty daugiau įdomumo, jei juose

Augustinavičienė pastebėjo, kad lietuviai mėgsta pramogau-ti. Tose pramogose vynu būna vienur daugiau, kitur mažiau. Ji yra nuomonės, kad reikia įvesti į tuos pobūvius ir literatūrinių klausimų nagrinėjimą. Nedaug kam žinoma, kad tokių pobūvių yra kai kur jau daroma. Taip ne-seniai buvo suruoštas privatus Putino - Mykolaičio minėjimas, kuris labai pasisekė. Bet visi pa-rengimai nusibosta tada, kai jie yra blogai paruošti.

Augustinavičienė yra nuomo-nės, kad lietuviškos romantikos nėra ko baidytis, ypač kai ji nėra šabloniška. Taip, anot jos, (Nukelta į 2 psl.)

ISTORIJOS MOKSLAS, ENCYCLOPEDIA LITUANICA, ATEITININKAI

(Atkelta iš 1 psl.)

čioniškos asmenybės vaidmenį dabartinėje situacijoje; glausčiau tai buvo pasakyta Federacijos vado prof. Justino Pūkio baigiamojo kalboje ir Federacijos dvasios vado kum. Stasio Ylos žodyje pokylio metu. Gausių orientacinių ir praktinių nurodymų, kaip ateitininkai dabar turėtų ugdytis ir veikti, pateikta kongresinėje stovykloje; jos leidinys, manau, ateitininkų židinuose bus studijuojamas ištiesius metus.

Silpniau buvo užakcentuota lietuviškoji veiklos kryptis; sakytume, tikrai prabėgom. Rasi dėl to, kad iš pabrėžiamo integralinio arba pilnutinio asmenybės ugdymo išplaukia tautinis auklėjimas. Tačiau, kai labai konkretūs uždaviniai nurodomi religiniam bei moraliniam ugdymui ir veikimui, praverstų atitinkamai pagausinti paskatinius bei priemones savo tautybei ir kalbai išlaikyti. Džingino tai, kad kongreso metu dar niekam nereikėjo viešai griežti nelietuviško žodižo. Pokalbiuose su jaunimu vis dėlto teko patirti, kad kietesnis paskatinių žodis nevisiems buvo suprantamas. Vadinasi, lietuvių kalba jaunimo negilinama ir neturtinama. Tai merdėjimo ženklas, rodąs pavojų lietuviškajai veiklos krypti, susijusiai su krikščioniškąja gana tampru ryšiu. Rusų filosofas Vladimiras Solovjovas yra teigęs tautiškumą esant Dievo dovana, reikalingą Jo valiai žemėje vykdyti.

— Ar pavergetoje Lietuvoje yra kokių ženklių iš ateitininkų veiklos, tegu ir neorganizuota forma?

— Apie kurio nors sąjūdžio visuomeninę reikšmę galima kar-
tais spręsti iš neigiamos apibūdinimo. Pavyzdžiui, sovietinėje lietuvių enciklopedijoje, kuri „skiriama platiems skaitytojų sluoksniams“, ateitininkai vadi-

nami religiniais fanatikais, buržuaziniais nacionalistais, fašistais, imperialistų talkininkais ir net tarybinių žmonių žudikais... Tokia plūsmo artilerija nebūtų reikalinga priblokšti negyvam, praeitin nūgrimzdusiam daiktui. Ji rodo įtūžimą dėl gyvos krikščioniškos dvasios krašte. Jai su-naikinti neturima kitos galios, išskyrus drumzlį liežuvi. Tačiau iš tokių keiksmų žmonės pasidaro savo išvadas; vadinasi, tie niekinamieji tyliai kovojo už religinę bei kultūrinę laisvę, už savo krašto savarankiškumą. Žinome iš nerašytų liudijimų, kad ateitininkai dvasia gyvuoja katakombų sąlygom, bet tuos faktus paliekame nerašytus. Norėčiau tik štai ką pridėti iš vieno pokalbio apie išvirkščią, sovietinę religiją — Lenino kultą. Seniau kaimo žmonės sakydavo: Dievas davė, Dievas ir atėmė. Dabar kolchoze pasakoma: Dievas davė, Leninas atėmė.

— Kokia Jūsų nuomonė apie jaunosios lietuvių kartos mokslininkų ir jo kryptis, čia ir tėvynėje?

— Abiejose kraštuose persveria griežtųjų mokslų studijos. Ten ir čia siekiama užsitikrinti profesiją (pvz. gydytojo, inžinieriaus), kuriai darbo bei atlyginimo nesigyt. Lietuvoje vadinami humanistiniai mokslai mažiau mėgiami dėl privalomo marksistinio pamušalo ir anga-
žavimo komunistinių idėjų propagandai. Vis dėlto galima pasidžiaugti prieaugliu naujų ir pažangių lituanistų: kalbininkų, literatų, etnografų, istorikų, geografų. Šiame krašte mums teko lituanistinio prieauglio stinga. Jungtinėse Valstybėse pastaraisiais metais žymiai pagausėjo baigusį vadinamus laisvus mokslus (liberal arts) su daktaro laipsniais. Universitetai ir kolegijos jau turi iš ko pasirinkti. Net ir mokytojų vidurinėse mokyklose jaučiamas

mažesnis trūkumas, nes yra pakilęs jų atlyginimas. Tačiau tokiame galimybių krašte kaip Amerika nėra ko baimintis, kas ir kokią profesiją beįgytų. Svarbu, kad būtų gerai savo specialybėje pasirengęs ir ją mėgtų. Kitados savo studentam Lietuvoje kalbėjau: jei į savo studijas įdėsite visą širdį ir prakaitą, nereikės ieškoti darbo — jis jūsų ieškos. Neseni dar laikai, kai studijų uolumu mūsų jaunimas prasiverždavo pro kitus, patekdamas į vadinamus dekanų sąrašus. Iš jų turime dabar iškilusių universitetuose ir mokslinių tyrimų institucijose. Pastaraisiais metais tasai uolumas yra sumažėjęs: prasi-

veržia darbštieji, kad ir mažiau gabūs. Paveikė konformizmo dvasia. Su tuo stabdžiu privalu kovoti, jei norima susikurti šviesesnę ateitį.

— Kai pastaraisiais dešimtmečiais žmonijos gyvenime įvyko tiek daug ir taip staigų pasikeitimų, ar istorijos moksle, jo metoduose ir kryptyse taipgi atsirado išdėmėtinų naujienų?

— Pastaraisiais laikais istorikų darbas vienu atžvilgiu palengvėjo. Dabar nereikia ištisom dienom tūnoti archyve ar bibliotekoje, nusirašinėjant iš dokumentų sakinių po saknio. Yra priemonių dokumentus nuotografuoti ir atsidėjus juos tirti

namie. Ir paranku ir tikra, kad nurašant neįsivėlė kokia rikta. Gera pagalbė priemonė yra taip pat įrašymai juostelėje. Gal pasiklausyti prieš keliolika metų pasakytų kalbų arba padarytų pareiškimų: nedingsta nei vienas ištartas žodis, nei jo pabrėžimas. Tai techninės pažangos paslauga istorikų triūsiui.

Kai kuriais kitais atžvilgiais istorikų darbas yra pasunkėjęs. Gyvename labai sraujus laikais; kas diena — beveik naujas įvykis. Apie juos kaupiasi kausg dokumentacijos — tikros ir iškreiptos; pagražintos, pramanytos, falsifikuotos. Naujų laikų istorikui nėra jau taip paprasta rasti adatą šieno kupetoje. Anta vertus, ir apie senesnius laikus dabar nesitenkinama tikta siauru politiniu bei militariniu pasakojimu (apie valdovus ir karus); norima žinoti daugiau, kaip iš tikrųjų buvo — su religiniais bei kultūriniais, socialiniais ir ekonominiais gyvenimo aspektais. Tuo būdu istorikų darbas darosi kaskart sudėtingesnis, reikalaujantis didesnės erudicijos ir varpomės reiklesnės kritikos. Klūva ir stambiam autoritetam. Antai, žymiam anglų istorikui, savo kilme Lenkijos žydui Lewis Bernstein Namier (1888—1960) priklašamas smulkmeniškumas. Jo vardu vadinamas namierizmas telkia per daug svorio smulkų ir nepastovių socialinių grupių interesams. Tokie socialiniai junginiai gali kartais paveikti krašto politiką, bet ne kiekvieną atvejų. Jų negalima suabsoliutinti. Be to, tą patį metodą taikant visiems laikotarpiams ir kraštams, yra pavojus iškreipti praeities tikrovę. Šitai, vadinamas istorinis materializmas, kurio dogmatiškai laikosi marksistinė istoriografija, tegali būti laikomas Prokrusto lova; joje praeitis sužalojama, kad tiktų hipotezei, esą istorijos vyksmas grįstas pilvo sočių arba alkū ir neatsispiriamai vedas į komunizmą. Apie įvairias istorijos mokslo kryptis rašo M. A. Fitzsimons redaguotasis veikalas „The Development of Historiography“ (1954) ir senesnis J. T. Shotwell „A History of History“ (1939).

— Kas naujo Lietuvos istorijos bare šiaip ir anapus geležinės užvaros?

— Pokarinę Lietuvos istorijos studiją gerą apžvalgą yra davęs prof. Z. Ivinskis L. K. M. Akademijos „Suvažiavimo Darbų“ V tome ir atskirai (1964).

— Kas naujo Lietuvos istorijos bare šiaip ir anapus geležinės užvaros?

— Pokarinę Lietuvos istorijos studiją gerą apžvalgą yra davęs prof. Z. Ivinskis L. K. M. Akademijos „Suvažiavimo Darbų“ V tome ir atskirai (1964).

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGŲ
PRITAIKO AKINIUS
2833 West 63rd Street
Val: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Seštadieniais 10—11 val. Trečiadieniais 10—11 val. Pirmadieniais 10—11 val. P. p. Seštadieniais 10—11 val. P. p. Trečiadieniais 10—11 val. P. p. Ofiso telefonas: PR 8-3229. Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6448
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia skambinti 374-9012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampus 63-ojos ir California
Val: kasdien nuo 6—8 val. vakaro. Seštadieniais 2—4 val. Trečiadieniais 10—11 val. P. p. Ofiso telefonas: 476-4042. Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir Šlapimo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Per pastaruosius 6 metus nedaug ką galima būtų pridėti. Daugiausia šaltinių ir veikalių, susijusių su Lietuvos istorija, yra išleide ir tebeleidžia lenkai ir vokiečiai. Rusai jau neužima Lietuvos istorijos studijose tos pozicijos, kokią jie turėjo prieš pirmąjį pasaulinį karą (1914). Mes patys su savo tautos istorija po antrojo pasaulinio karo

tai pat esame atsilikę. Iš Lietuvos pasitraukę mūsų istorikai, kurie tuo metu buvo pajėgus amžiaus ir gerai savo dalykui pasirengę, yra jau pensininkai arba pasitraukę iš gyvyjų tarpo. Jie dirbo ne savo srities darbu, išskyrus vieną kitą, bet taip pat nuėjusį dirbti kitiem. Naujo prieauglio beveik nesimato. (Nukelta į 7 pusl.)

Tel. ofiso HE 4-5840, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm. ketv. 1-4 vakare 7-9 antr. penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas pe-čmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9; antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-0900
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namy rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKS
VAIKŲ LIGŲ
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 1 iki 8 val. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta
Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadien. ir šeštadien. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŖNAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadien. nuo 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštadien. 12—2 val. p. p. trečiadien. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIJA IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 8—8 val. vakare. Trečiadien. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadien. 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso telefonas: RE 7-1168. Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienius. Seštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street
Telef. HEmlack 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirmą tik susitarus. Penktadien. 1-4 ir 6-8 v. vak. Ketvirt. 6-8 v. vakare. Seštadieniais 11-1 val. popiet.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p. Antr. ir ketv. 9 — 11 v. p. ir 4—8 p. p. Seštadien. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namy 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadien. 8 v. r. iki 3 v. p. Treč. ir šeštadien. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirmą ligonius tikrai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val: antradien. nuo 2-5 popiet, ketvirtadien. nuo 6-8 vakaro
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v. penktadien. 10—12 v. p. 2-8 v. vak. Seštadien. 1-4 v. vakaro. Sekmd. ir trečiadien. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099.

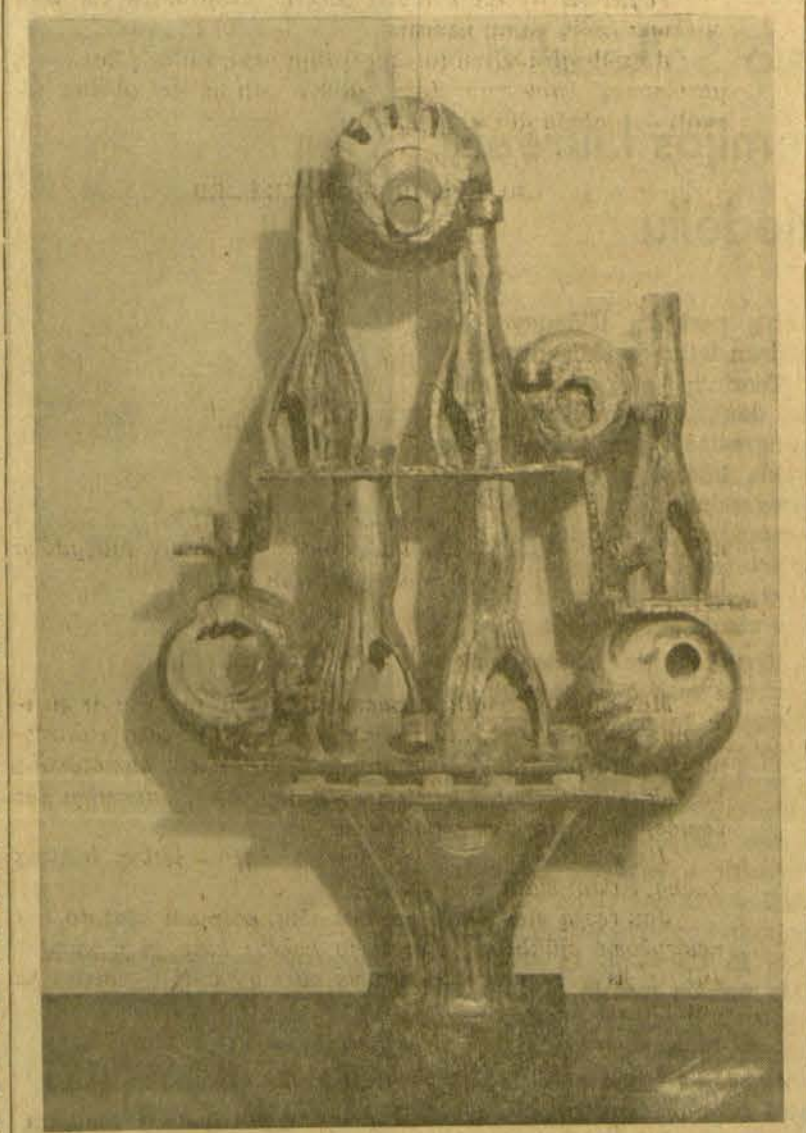
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223

Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Seštadien. 2—4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.
Of. Tel. HE 4-2123, Namy GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą ligonius tikrai susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiadien. ir šeštadien. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antradi., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštadien. 2—4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadien. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namy 636-4850
Val: pirmad., antradien. penktadien. 1-4 ir 6-8 v. vak. Ketvirt. 6-8 v. vakare. Seštadieniais 11-1 val. popiet.

Eleonora Marčulionienė
Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj. Zvakidė
Nuotr. V. Noreikos

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

Kralikauko Mindaugas yra pralenkęs visą romantinę mūsų rašytą. Modernizmas yra praeinančios reiškinys. Ir šiandien yra pasaulyje kuriami nemoderniški kūriniai, kurie išliks. Ir išliks tik tai, kas viršys laikinę manierą. Kalbėtoja pasisakė, kad ji nėra aukštos nuomonės apie pavergtos Lietuvos kritiką. Ji mano, kad patys gerieji pavergtos Lietuvos kūriniai dar tebėra staliuose, nes jie dabar negali pasirodyti. Apie lietuvišką knygą reikia kalbėti daug ir visose kolonijose.

Sekantis kalbėtojas Viktoras Mariūnas, apskritai sutikdamas su Augustinavičienės mintimis, negali sutikti, kad pavergtos Lietuvos kritika yra menka. Sekant Lietuvos kritikus, pastebimas žymus nukrypimas nuo marksistinės prievartos. Tai ypač išduoda ta aplinkybė, kad Lietuvos kritikai šiandien stveriasi Lenino, kad pasisakytų prieš stalinistinę literatūros prievartą. Leninas jų iškeliamas kaip žmogus, kuris nemėgo asmeniškų garbinimo. Leninas pat pat pristatomas, kaip neigėjas socialistinio realizmo. Reikia pasakyti, kad jų kritika yra dalykiška.

Tačiau mes čia turime savo

problemas, kalbėjo Mariūnas. Čia mes turime apie 70 rašytojų. Tai reiškia, kad mes esame gerai apsirūpinę savo literatūriniais uždaviniais atkelti. Čia yra galimybė kurti gerus dalykus. Mūsų bėda yra, kad pasuoja naudotojas.

Masinių susirinkimų progomis mūsų visuomenė dar pasirodo, tačiau ten, kur reikia pastovaus veikimo, jos nėra. Taigi ir knygos reikalu bendruomenės mes neturime. Ir dėl to reikia kelti skandalą. Gana mums šūkiu: "Myliu Lietuvą, bet nieko nedarau." Lietuvių bendruomenė turi išeiti už lietuvišką laikraštį bei knygą. Kalbėtojas minėjo, kad jis, savo laikui, iškelė spaudos mėnesio mintį, kuri vėliau buvo užmiršta. Praėjusiais metais viename suvažiavime Centro valdyba darė didelių priekaištų spaudai. O tada Mariūnas jų paklausė: ką Centro valdyba daro spaudai palaikyti? Vietoj to jų nutarė spaudos mėnesio neskelbti.

Pasak Mariūno, pavojaus, kaip mums dalykas yra "pasitenkinimo dvasia". Mes džiaugiamės, kad į susirinkimą atėjo ne 10 bet 20 asmenų, kad Clevelande balsavo 700 šimtai, o ne 300. Šis pataikavimas patiems

sau yra didelė klaida. Mes neturime sau sakyti: "Mes gyvi". Pinigų knygai mes turime. Mariūnas pasisakė pagirdamas Lietuviškos knygos klubą už jo knygų platinimo suintensyviniimą. Reikia ieškoti knygai tu žmonių, kurie dar jos neatsisako. Kalėdų metu mes priperkame vieni kitiems visokių nereikalingų daiktų už daug pinigų. Nei vieno cento ta proga neduokime kitiems, bet pirkime dovanų lietuvišką knygą.

Baigdamas Mariūnas pasisakė prieš šitokią rašytojo sampratą: jis yra idealistas, serga džiūva ir laukia pomirtinės garbės. Nereikia nuvertinti rašytojų ir atlyginimo paskatos.

Karalius, mokytojas, įsijungdamas į diskusijas, pastebėjo, kad šiandieniniams mokiniui lietuviška knygą yra per sunki. Jam mūsų knygų žodynas yra neįveikiamas. O reikėtų, kad jis tas knygas pažintų ir jos galėtų jam būti įdomios. Tam tikslui jis siūlė daryti mūsų knygą santraukas (digest). Taip pvz. paruoštas toks Algimantas sukeltų jaunimo tarpe sąjūdį. Reikia prie tokio leidinio prikerkti ir retesnių žodžių žodynėlį. Rašytojo Spalio kalba yra suprantama jaunimui.

Salia to reikia daryti lietuviškos knygos vertimus. Knygai palaikyti reikia paskelbti visuotinę knygos skaitytojų mobilizaciją, jungiant visas leidyklas. Suėjus

visų knygų klubų narius kartu, jų galėtų būti pora tūkstančių. Reikėtų visų leidyklų bendros knygos bičiulių organizacijos.

Virbalis yra nuomonės, kad pasitenkinimo pavergtos Lietuvos knygų kritika pas mus yra per daug. Komunizmas nieko nepamiršo.

Akelaitis kvietė į knygos problemą žiūrėti realistiškai. Romantikos mūsų knygoje yra per daug. Tuo tarpu gera knyga randa savo skaitytojus. Pirmojo tomo knygos apie rezistenciją jau negalima gauti. Kalbėtojas sutinka, kad knygos platinimas šlubuoja. Kai reikia knygos, jos negali gauti vietoje. Leidyklos turėtų turėti savo atstovus kolonijose. Tačiau tikėtis, kad visos knygos būtų vienodai perkamos, būtų netiksli. Palyginimo mūsų knygos su Lietuvos knyga negali būti. Tik laisvas kūrėjas gali kurti. Tačiau išimčių yra, pvz. Putino "Suklėliai". Dirbtinė reklama negelbės.

Augustinavičienė pastebėjo, kad verta atkreipti dėmesio, knygas platinant, į viešąsias bibliotekas. Clevelando biblioteka turi tam tikslui 600 dol., ir kurį laiką lietuviška nauja knyga ten buvo įgyjama.

Akelaitienė pastebėjo, kad, prieš rūpinantis viešomis bibliotekomis, reikėtų susirūpinti mūsų parapijinių mokyklų knygynais, kurie yra pilni angliskų knygų, bet visiškai neturi lietuviškų.

ALEKSANDRAS SOLŽENICINAS

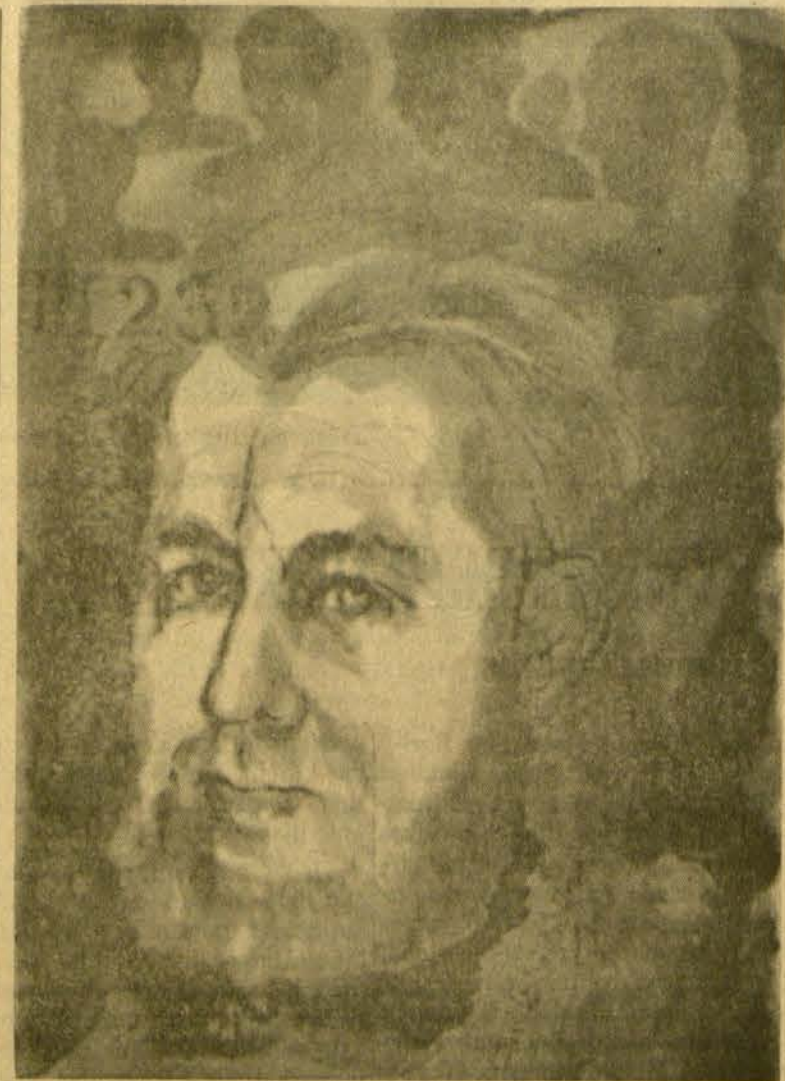
P. GAUCYS

Rašytojo įtaka Rusijoje visad buvo labai gili, ypatingai tada, kai jo garsas užsienyje tampa toks didelis, kad Maskva turi gerai pagalvoti, prieš ryždamosi jį sunaikinti. Diktatūrinėje santvarkoje rašytojo balsas įgyja ten atgarsius, visai nežinomus laisvųjų Vakarų visuomenei. Komunistinėje valstybėje, nesant formalių institucijų per kurias galima būtų pareikšti protesto balsą, dažnai tik rašytojas išdrįsta kelti nekiliamus klausimus ir išsakyti milijonų žmonių kančias.

Vyras, kuris labiau už visus kitus Rusijoje šiandien vykdo tą pavojingą vaidmenį yra Aleksandras Solženicinas, žymiausias šių dienų Rusijos rašytojas. Visam pasaulyje jis išgarsėjo savo "Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime", apysaka, vaizduojančia Stalino vergų stovyklas.

Savo draugams jis yra stiprus, barzdotas, su dundanciu balsu vyras, begaliniai mylis Rusiją ir laisvę. Komunistams, savo priešams, jis yra kaltintojas, "šmeižias" Rusiją užsienyje. Jo raštai dvelkia pasipiktinimu žmogaus, pažįstančio savo priešą. Jis 11 metų pats išbuvo komunistinėje kalėjime, kacetė ir tremtyje vien už privatų laišką, kuriame kritikavo Staliną. Jo raštai, komunistų įsitikinimu, pavojingesni už Pasternako. Jie plinta tik Samizdato būdu: tik mašinėle nurašomais ir perrašomais egzemplioriais. Keli tokie egzemplioriai per Čekoslovakiją pateko į Vakarus, pačiam Solženicinui griežtai protestuojant, nes šios kopijos knibžda klaidom, praleidimais ir supainiojimais; juk perrašinėjimui daromi paslapčiom ir paskubom; už juos gresia didelės bausmės.

Išversti į daugelį kalbų ir jo pastarieji du romanai: "Pirmas ratilas", kandus, ironiškas atvaizdavimas Rusijos 1948 m. gyvenimo su koncentriniais pragarų ratilais, išeinančiais iš Stalino, kuris niekieno nebuvo parodytas taip pasibaisėtina tikroviška kaip čia. Kitas Solženicino romanas "Vėžio palata" remiasi paties autoriaus išgyvenimais,

Aleksandras Solženicinas, 1970 metų Nobelio literatūros premijos laureatas. Portretas pieštas David Stone Martin

bekovojant su vėžio liga. Čia apsirėngė savo geriausiu juodu vaizduojama ligoninė, kaip sergančio pasaulio mikrokosmas.

Solženicino vaidmuo, kaip Rusijos sąžinės kėlėjas, grindžiamas "Viena diena", kuri Chruščiovo įsakymu 1962 m. buvo atspausdinta. Toji knyga greit perskrodė tylą apie Stalino laikmetį ir pradėjo pirmą atvirą pokalbį ne tik apie Rusijos praeitį, bet ir apie jos dabartį ir ateitį. Ši knyga, lygiai kaip ir kiti Solženicino veikalai ir jo gyvenimas, stato jį į aistringų kovotojų eilės, uždega ir patraukia skaitytojus ir tuo labai gąsdina Kremlių. Būdinga, kad žymiausio ir įtakingiausio rusų žurnalo "Novy Mir" redaktorius, taip pat žinomas rašytojas Tvardovskis, parsinešęs "Vienos dienos" rankraštį namo, gulėdamas lovoje, perskaitęs 10 eilučių, staiga pajuto, kad negali toliau skaityti. Jis atsikėlė,

šiam puslapy lietuviškame vertime mūsų skaitytojams pateikiami Solženicino "Trumpieji pasakojimai" pačioje Rusijoje irgi nebuvo atspausdinti. Nors juose valdžia ir kompartija neminimos, bet jos visur įskaitomos tarp žodžių, kaip pikta, gyvenimą ardanti jėga. Ką toji jėga yra padariusi ir daro, mum pasako toki etudai, kaip pvz. "Kelonė paupiu".

TRUMPIEJI PASAKOJIMAI

Aleksandras Solženicinas

DIENĄ PRADEDANT

Saulėi tekant, trisdešimt jaunuolių išbėgo į aikštę, išretintom eilėm sustojo, visi veidu į saulę ir pradėjo lankstyti, pritūpti, linkčioti, gultis kniūpsčiom, kelti rankas, skėsti rankas, ant kelių atsiklaupus, atsiolti. Ir taip visą ketvirtį valandos.

Iš tolo, galima buvo pagalvoti, kad jie medžiasi. Mūsų laikais niekas nesistebi, kad žmogus kasdien kantriai ir atidžiai tarnauja savo kūnui. Betgi išsistūti, jeigu jis panašiai tarnautų savo dvasiai. Ne, tai ne malda. Tai — mankšta.

KELIONĖ PAUPIU

Išvaikščiojęs Vidurinės Rusijos kaimo keleliais, pradėd suprast, kur glūdi rusiško raminančio peizažo raktas. Jis — bažnyčiose. Įbėgusios į kalveles, įkopusios į guburius, baltom ir gražiom karalaitėm išėjusios prie plačių upių, grakščiom, ištelcintom, skirtingom varpinėm pakihusios virš šiaudinės ir lentinės kasdienybės, jos iš tolo, iš tolo linksi viena kitai, jos iš izoliuotų kaimų, vienas kitam nematomų, kylo į vienintelį dangų.

Ir kur tu beklampotum, po laukus ar pievas, toli nuo bet kokios gyvenvietės, niekad tu nesi vienas: virš miško sienos, sukrautų kaupėjų ir pačios žemiškos apskritumos, visad tave vilioja varpinėlės viršūnėlės ar tai iš Lovičo kalnelių, ar iš Liubičių, ar iš Gavrilovo.

Bet tu įžengei į kaimą ir sužinai, kad ne gyvieji, o užmuštieji tave sveikino iš tolo. Kryžiai seniai nudaužti ar sukreivoti; apdraskytas kupolas žiojasi surūdijusiais groblais, ant stogų ir sienų plyšiuose auga piktžolės; retai kur dar išliko kapinės aplink bažnyčią, šiaip gi išversti jų kryžiai, išvartioti kapai, altorių paveikslus išplėvė dešimtmečių lietūs arba jie tvyro, užteršti blyvyzgojančiais užrašais.

Sventoriuose susitapstys sūduo statinės, prie jų šliejasi traktoriai. Štai kebulu sunkvežimio įvažiuo į durų svaigę ir krauna maišus. Kitoje bažnyčioje virpa staklės. Anoji — tiesiog nebylė, užrakinta. Dar vienoje ir dar kitoje — klubai. "Pasieksime didelių primelžimų!" "Poema apie taiką", "Didelis žygdarbis".

Žmonės visad buvo savanaudžiai ir dažnai negerai. Bet gaudė bent vakaris varpas, plaukė virš kaimo, virš laukų, virš miškų.

Jis primindavo, kad reikia palikti smulkius, žemiškus reikalus ir bent valandėlę skirti mintis amžinybei! Tas gaudimas, dabar man teišlikęs tik vienoje senojo melodijoje, sulaukydavo žmones nuo suklupimo ant keturių kojų.

Į tuos akmenis, į tas varpinėles mūsų bočiai sudėjo visą savo geriausią, visą savo gyvenimo sampratą. Vitjka, kniskis, dobk, negailėk! Kinas bus šeštą, šokiai aštuntą...

Išvertė P. Gaučys

ALSAVIMAS

Naktį truputį palijo, o dabar padange pračina debesys, retkarčiais dar lengvai pakrapindami.

Aš stoviu po bebaigiančia žydėti obelimi ir alsuoju.

Ne vien obelis, bet ir žolės aplink rasoja nuo lietaus — ir nėra pavadinimo tam maloniui kvapui, kuris pripildo orą. Aš jį traukiu visais plaučiais, visa krūtine jaučiu aromatą, alsuoju, alsuoju tai atvirom akim, tai užsimerkęs — net nežinau, kaip geriau.

Tai, tur būt, čia toji laisvė — ta vienintelė, bet pati brangiausia laisvė, kurią iš mūsų atima kalėjimas. Taip. Alsuoti, čia alsuoti. Joks žemėje valgis, joks vynas, netgi ir moters pabučiavimas man nesaldesnis už tą orą, tą orą, persisunkusį žydėjimu, drėgme ir šviežumu.

Tegul tai — tik mažytis sodelis, suspaustas žvėriškų penkiaaukščių namų narvais.

Aš nebegirdžiu motociklų spragėjimo, radiolų kaukimo, garsintuvų bubenimo. Ligi galima palijus po obelimi alsuoti — galima dar ir pagyventi!

LAUŽAS IR SKRUZDĖLĖS

Aš įmečiau į laužą supuvusį rąstėlį, nepastebėjęs, kad jo vidus tirštai skruzdėlių gyvenamas.

Sutraškėjo rąstelis, ir pasipylė skruzdėlės, beviltiškai bėgiodamos. Jos bėginėjo rąstelio viršuje ir raitėsi, sudegdamos liepsnoje. Aš užkabinau pogaikščiu rąstėlį ir jį nutūmiau į žarijų pakraštį. Dabar daugelis skruzdėlių galėjo išsigelbėti — bėgti į smėlį, į pušies spyglius.

Bet keista: jos nesisalino nuo laužo.

Vos mugalėjusios pirminį savo siaubą, jos grįždavo ir sukaliuosi prie žarijų — kažkokia jėga stūmė jas atgal į apleistą Tėvynę! Ir buvo daug tokių, kurios vėl nubėgdavo į degantį rąstėlį, blaškėsi ant jo ir ten žūdavo.

GUOBOS RĖSTAS

Mes piovėme malkas, paėmėm guobos rąstą — ir surikome: nuo to laiko, kai praeitais metais kamieną nukirto me, traktorium išvilko me, supiaustėm į dalis, sumetėme į baidokus ir į kebulus, suritinom į rietuves ir suvertėm ant žemės, guobos rąstas nepasidavė!

Jis vėl išleido iš savęs šviežių ūgi — ištisą būsimą guobą, tirštai šlamanių šakelę.

Jau rąstą mes uždėjome ant ožių, kaip ant ešafoto, bet nesiryžome pūkliu persikrosti jo kaklo: kaip gi jį pauti? Juk ir jis nori gyventi! Štai jis nori gyventi — labiau už mus!

Solženicinas gerai pažįsta blogį, bet jis minta geriu. Ir jo gėris, ir jo blogis labai tikroviški. Tikroviškas yra alsavimas, nors ir "mažyčiam sodelyje, suspaustam žvėriškų penkiaaukščių namų narvų". Tikroviška gyvybė

perpiautame guobos rąste, išleidusiame šviežią, žalią ūgį.

Kaip žinome, Solženicinas už savo raštus buvo išmestas iš Rusijos rašytojų draugijos ir, jeigu nebūtų plačiame pasaulyje anksčiau išgarsėjęs, tikriausiai jau būtų seniai patalpintas kokiame beprotnamyje, kaip ir daugelis kitų, režimui nepalankių, bet pasauliui mažiau žinomų rašytojų. Dabar Švedijos Akademija jam suteikė Nobelio literatūros premiją. Ir nors Solženicinas pa-

būtų seniai patalpintas kokiame beprotnamyje, kaip ir daugelis kitų, režimui nepalankių, bet pasauliui mažiau žinomų rašytojų. Dabar Švedijos Akademija jam suteikė Nobelio literatūros premiją. Ir nors Solženicinas pa-

reikė važiuosias jos priimti, tačiau abejotina, ar Kremlius jam leis išvykti, o išvykus ir vėl sugrįžti į rašytojo, nors ir sunaikinimo pavojuje, neatsižadama Rusiją.

Alinos karjera

J. SAVASIS

Tai įvyko viename iš tų priėmimų, kurių Alina taip labai nemėgo ir į kuriuos ėjo labai nenoromis. Jos vyras Simas turėjo gerą tarnybą įmonėje, kurios direktorius, kai atvykdavo biznieriui užsakyti įmonės gaminių, surengdavo jų garbei, o faktinai biznio pasisekimui, iškilmingą priėmimą, jįn pakviesdamas ir kai kuriuos tarnautojus, liepdamas atsivesti aniams ir savo žmonas. Alina, nors mėgo po būvius pažįstamų tarpe, įmonės direktoriaus surengtuose priėmimuose jautėsi svetima nepažįstamų žmonių tarpe, tarsi išstatyta parodai, varstoma kitų moterų akimis, lyg būtų parodos eksponatas. Tačiau vyro padėtis ir tarnyba neleido nuo to atsiskirti.

Ir tą kartą laikėsi arčiau savo vyro. Su juo jautėsi suaugusnę, drąsesnę. Tačiau vyras vėlgi buvo pašauktas direktoriaus į biznierių tarpą, ir Alina liko viena. Staiga prie jos, priėjo direktoriaus žmona su aukšto ūgio jaunu vyru, kurį tuojau pristatė:

— Alina, štai Ali Lodo. Jis nori su tavimi susipažinti. Lodo, čia Alina X.

— Labai malonu, — tasai atsakė baritoniniu balsu ir pabučiavo Alinos ištiestą ranką. Tiek tasai rankos pabučiavimas (ko tikri amerikiečiai nedaro), tiek Lodo alyvinis vei-

das, juodi ūsiukai, tankūs garbiniuoti plaukai, pagaliau pati pavardė, rodė, kad jis nėra amerikietis, nors kalbėjo angliškai be jokio sventimo akcento. Sunku buvo atspėti kokios jis tautybės. Jis lygiai galėjo būti italias, kaip ir kokio nors Indijos maharadžos ar Arabijos šeicho sūnus.

Lodo labai drąsiai ir laisvai pasivedė Aliną į šalį ir ėmė kalbinti. Kitais atvejais toks nepažįstamo žmogaus elgesys, jo tyrinėjantis žvilgsnis, būtų Aliną varžęs ir kėlęs baimės. Bet ši kartą ji jautėsi drąsi ir laisva. Kalba mezgėsi visai paprastai ir natūraliai.

— Ar mano vardas jums nieko nesako? — paklausė Lodo, lyg ir priekaištaudamas.

— Labai gaila, bet visiškai nieko, kai tuo tarpu jis turėtų daug reikšti, — atsakė Alina. Ali patraukė pečiais.

— New Yorke, Paryžiuje, Romoje, aš esu garsenybė. Turiu savo pagrindinę studiją New Yorke. Fotografuoju viso pasaulio gražiausias moteris ir, visai nesigirdamas, galiu pasakyti, kad esu be konkurentų.

Neatrodė, kad tai yra vien pagyrų puodas: kalbėjo rimtai, jausdamas savo vertę.

— Ar jūs nesate madų modelis? — staiga paklausė.

— Ne. Bandžiau kartą kitą pasirodyti kaip modeliuotoja labdarybės parodoje, bet tai ir viskas.

— To aš ir bijojau — pasakė Lodo beviltišku balsu.

— Bijojote? Kodėl? Nesuprantu.

— Būsiu pavėlavęs. Jūs jau garsi modelis, fotografuota madų žurnalams. Ar ne tiesa?

Alina vos susilaikė, neprapliupusi juoku. Tačiau tuoj paaiškino, kad ji buvo madų modeliuotoja tik mažame būrelyje, o ne kokiame madų salone.

— O, ne, — atsakė juokaudama. — Tai aš niekad nelaikiau rimtu užsiėmimu.

Faktinai Alina nepasakė tiesos, nes jos svaionė buvo ir liko pagarsėti kaip tik madų salonų ir madų žurnalų srityje.

Tad dar yra galimybė, — sušuko Ali, pasižiūrėjęs į Aliną tokiu žvilgsniu, kuris kitą kuklią moterį būtų varžęs ar net užgavęs.

— Esu dabar įsitikinęs, kad tamsta esi ta, kurios aš ieškau ir jau buvau praradęs viltį rasti. Jūs būsite mano atradimas, mano kūrinys.

Lodo karštas entuziazmas pradėjo Aliną veikti. Tačiau ji nebuvo tokia naiivi, kad iš karto patikėtų, jog tai nėra vien tik vyrams įprasti komplimentai.

Paskui ėmė Aliną kvosti visai konkrečiais klausimais. Taip, ji turinti dvidešimt keturius metus ir yra ištekejusi. Taip, laimingai ištekejusi ir tas, netoli durų stovis, esąs jos vyras. Taip, turi dviejų metų kūdikį Antanuką, kurį vadina Tony. Taip, gal ir galėtų kartą kitą pozuoti madų fotografijoms, nes arti gyvena motina, kuri paglobotų vaiką.

— Taigi, kelias atviras, — pasakė Lodo.

Jis padavė savo vizitinę kortelę ir paprašė, kad Alina rytoj rytą ateitų į jo studiją.

— Dabar turiu eiti. Manęs laukia dar kita vakarienė.

Atsisveikindamas vėl pabučiavo Alinos ranką. — O, kokie jūsų veido bruožai puikūs... Iš tokio veido aš padarysiu dar nematyto grožio nuotraukų, — sušnibždėjo jau nueidamas.

Lodo komplimentais šiek tiek pralinksminata, šiek tiek sudominta, Alina priėjo prie savo vyro.

— Kas tas tipas, kuris norėjo akimis tave praryti? — paklausė Simas, paėmęs žoną po ranką.

— Sakosi esąs garsus madų žurnalų fotografas ir tvirtina atradęs mane, kaip tinkamą modelį. Nežinau, ar tai printi rimtai, ar tai vien juokai.

— Reikalas rimtas, — įsikišo vienas ponas, nugirdęs Alinos ir vyro pokalbį. — Šiaip, ji pasižiūrėjus, atrodo lyg operetės artistas. Bet iš tikrųjų jo darbai puikūs. Kaip fotografas yra nepamainomas.

— — —

Kai Alina su vyru grįžo vėlai vakare namo, motina papasakojo, kad Tony užmigęs tuojau, kai tik jie išėjo. Alina nuėjo į kūdikio kambarį. Tony ramiai miegojo savo lovėlyje išsimetęs, nekaltu kūdiko miegu. Dabar jis atrodė angeliukas, skirtingas nuo padaužos, kada nemiega. Ramus miegančio Tony veidas toks panašus į Simo...

Pasidžiūrusi miegančią kūdikį, Alina grįžo į saloną.

— Mama, ką veiksi rytoj? — Zadu nueiti pas Kalvienę. Ji seniai pra-

šo aplankyti.

— O, aš maniau, kad rytoj galėsi porą valandų pagloboti Tony...

Alina matė, kaip motinos veidas apsiniaukė, tačiau greitai pasikeitė ir tada tarė:

— Gerai. Jei reikalas svarbus, Kalvienę aplankysiu kitą dieną.

— Labai svarbus. — Ir Alina su užsidegimu papasakojo motinai savo susitikimą su Lodo.

— Tik pagalvok, mama. Juk tai gali būti pati didžiausia proga mano gyvenime kuo nors pasižymėti. Kai tokių progų ieškojau, jų nebuvo, o dabar čia netikėtai pati pasitaikė.

— Gal, — tik tiek ištarė motina. — Ateisiu rytoj. Dabar laikas miegoti. Pabučiavo abu ir lengvu žingsniu nuėjo. Pagal savo amžių Alinos motina atrodė dar jauna, tik veide buvo nuolatinis liūdesys po to, kai mirė vyras.

Motina išėjus, Alina susirietė šalia vyro sofos. Simas ranka apkabino jos pečius.

— Kaip tu manai? — pradėjo Alina. — Kodėl tasai Lodo susidomėjo manimi ir būtinai nori mane nufotografuoti? Juk paprastai garsūs fotografojai madų žurnalams renkasi jaunes mergaites? — paklausė vyro.

— Gal jis priėjo išvadu, kad moteris yra įdomesnė už kokią šešioliklinę. Pagaliau tu kasmet daraisi gražesnė.

— Jei taip yra iš tikrųjų, tai vien tik tavo nuopelnas, — atsakė patenkinta Alina.

Kai sekančią dieną Alina grįžo namo, tuoj parodė Simui keletą Lodo padarytų nuotraukų. Jis, pasižiūrėjęs, pasakė:

— Kas sako, kad fotografija yra realybės veidrodinis — klysta.

— Esi nemandagus, Simai, — pastebėjo (Nukelta į 4 pusl.)

ALINOS KARJERA

(Atkelta iš 3 pusl.)

Alina. O vyras, vartydamas ir atidžiau apžiūrėdamas nuotraukas, tęsė:

— Tu čia atrodei kaip nežemiška būtybė, tačiau labai mažai panaši į mano žmoną. Ar tas tavo artistas patenkintas šiomis nuotraukomis?

Alina nusijuokė, nors nesuvokė kaip suprasti vyro klausimą ir pastabas: kaip pagyrimą ar pajuoką.

— Lodo sako, kad tai tik pradžia, tik pirmutinės. Kitos bus dar geresnės.

— Pradžią? — Vyro veidas apsiniaukė. — Tai tu manai ir toliau leisti fotografuojamą?

— Žinoma. Jis sako, kad iš mano veido galima išgauti labai daug, pasiekti aukšto meninio laipsnio. Jei kokios, galiu pasidaryti net ir tarptautinę garsenybę.

— Ir tu manai viso to siekti?

— Tai yra mano viso gyvenimo svajonė.

— Alina, kai buvai mergaitė, galėjai svajoti. Dabar, brangioji, turi mane, turi kūdikį. Abu esame reikalingi tavęs. Jei tas žmogus vilios tave ir toliau savo pažadais ir komplimentais, mūsų gyvenimas gali sugriūti.

— Ne, Simai. To nebus. Čia nėra toks darbas, kuris man užimtų visą laiką. Tik retkarčiais, tik kai kada. — Alina apkabino savo rankomis vyro kaklą ir paprašė:

— Brangusis, nebūk toks susiraukęs.

— Ar tu manai, kad aš turiu būti patenkintas?

— Kodėl ne? Man tai yra puikiausia progą. Kartais noriu sau įgnybti, kad įsitikinčiau jog visa tai ne sapnas... Brangusis, nesugriauk mano vilčių.

Simas švelniai pabučiavo žmoną, bet buvo matyti, kad jis nėra Alinos planais patenkintas. Jis visai nesižavėjo žmonos entuziazmu ir pasiliko prie savo nusistatymo, savosios nuomonės.

Iš karto Alinos darbas pas Lodo nė kiek nedrumstė šeimininio gyvenimo. Alina turėjo daug dienų laisvų. Kai dirbo, grįždavo anksčiau už vyrą. Netrukus Alinos fotografija, puikioje suknelėje, pasirodė viename didelio tiražo mado žurnale, paskui kita, kur Alina buvo apkabinta brangių papuošalais. Paskui dar kita... Alinos gyvenimas ėmė darytis chaotiškas. Ilgos valandos pas kirpėją vis kitaip plaukus sudėti, paskui Lodo studijoje. Kai kada reikėjo išvykti už miesto, nes Lodo norėjo ją nufotografuoti gamtoje: prie upės, ant ežero kranto, pamiškėje. Kai kada Alina negrįždavo namo nė pernakvoti, nes sekantį rytą anksti laukė darbas. Netrukus jos vardas pasidarė plačiai žinomas mado reklamose. Ji dažnai turėjo dalyvauti visokiuose kokteiluose, priėmimuose, visada lydimą jos garso kūrėjo — Lodo. Gyveno lyg svaiginančiame sukuryje tarp fantastiškų rūbų, papuošalų, kailių. Turtingos ponios rinkdavosi sukneles pagal Alinos modelius, kitos jai pavydėjo, kitos apkalbėdavo. Alina gyveno šėliojalikamėtės sapnuose. Lodo, kuris iš karto jai atrodė keistas, juokingas, dabar pasidarė svarbi asmenybė jos naujame gyvenime. Jis ją sekė, kontroliavo, prižiūrėjo net smulkmenose, kaip plaukų šukuosena, veido ir lūpų pasidažymas, viešumoje pasirodymas ir pan. Alina buvo visiškoje Lodo įtakoje.

Betgi santykiai tarp Alinos ir Lodo liko korektiški. Atrodė, kad abu nekreipia dėmesio į tai, kas priiše vyrą prie moters ir atvirkščiai. Alina niekad neklusnėjo apie jo privatumą gyvenimą, jis nesidomėjo jos asmeniškais reikalais. Tačiau darbe atsiradavo kažkoks ypatingas artumas. Ji suprasdavo jo nuotakas ir pageidavimus. Tai buvo kažkokia paslaptis, srovė, kuri abu rišo darbo metu.

Tačiau kartais Alina lyg ir atsisubdavo iš savo realaus sapno ir pagalvodavo apie vyrą. Išorėje, rodos, niekas nebuvo pasikeitę. Simas ir toliau liko mandagus, rimtas, tik labiau užsitaręs savyje. Alinai buvo skaudu, kad jis nesidomi ir nesidžiaugia jos pasisekimu, jos karjera. Kai tik galėdavo, Alina stengdavosi grįžti anksčiau namo, kad pabūtų drauge su vyru. Bet dažniausiai grįždavo vėlai. Pastebėjo, kad ir vyras sugrįžta iš darbo vėliau, negu paprastai. Kartą Simas rimtai supykė, kai Alina atsisakė dalyvauti jo įmonės vakarienėje, nes buvo išvykusi į kitą miestą ir negalėjo atsisakyti Lodo suplanuotos išvykos.

Alinai taip pat kartais būdavo skaudu, kad negali daugiau laiko pašvęsti kūdikiui. Bet apsiraminavo mintimi, kad vaikas yra rūpestingose motinos globoje ir kad motina esanti laiminga su ankūkeliu savo vienvietėje.

Vieną dieną Lodo netikėtai pranešė, jog žymus mado salonas nori pasiūti Aliną į Romą, kad ten būtų padaryta reklaminių nuotraukų žymių Romos paminklų fone. Kai Alina entuziastingai papasakojo vyrui tą planą, jis tik keistai pasižiūrėjo į žmoną. Alina neįsitenkė to vyro priekaištingo žvilgsnio ir susierzino: — Aš suprantu, kad tu nepritari viskam,

ką aš darau. Nuo pat pradžios tu buvai priešingas mano pasisekimui, mano karjerai. — Aš tai nevadinu karjera. Tai tik tavęs išnaudojimas... Tasai žmogus padarė iš tavęs marionetę.

— Bet tai juokinga, — vis širdo Alina. — Tau nepatinka, kad aš dirbu, kad gerai uždirbu.

— Aš esu pajėgus vienas išlaikyti visą šeimą.

Simo ramus tonas išvedė Aliną iš kantrybės.

— Tu nepakenti, kad aš esu nepriklausoma. Tu nori, kad aš tik namuose sėdėčiau. Esi pervėlai gimes. Tu turėjai gimti prieš penkiasdešimt metų, kada žmonos buvo vyrų vergės. Tada tai būtų tau gyvenimas...

— Esu toks, koks esu, — nutraukė žmogus tiradą Simas. — Aš visada tau atvirai pasakiau, ką manau apie tą... tavo karjerą. — Simas pakilo ir rengėsi išeiti. Alina priėjo prie jo arčiau ir jau ramesniu tonu ėmė dėstyti: — Man labai gaila, Simai. Aš nesuprantu, kas tarp mūsų įvyko. Klausyk, brangusis! Aš turiu būtinai vykti į Italiją. Kodėl tu negali paprašyti kelių dienų atostogų? Vytume kartu, pasiimtumė ir Tony. Kaip būtų gražu.

— Aš ir Tony bėgioti paskui tą tavo fotografą? O paskui laukti, kada jis tave atleis, kad valandėlę pabūtum su vyru ir vaiku? Ne. Alina tą naktį nesudėjo akių. Visokios mintys ją kankino, tačiau pasiryžo nenusileisti. Kodėl moteris turi klausyti vyro ir visada sekėti jo norais?..

Sekantį rytą tarp žmonos ir vyro atmosfera buvo įkaitusi. Atrodė, kad juodu yra vienas antram visiškai svetimi. Simas tuoj išėjo į darbą. Jau ir Alina rengėsi išeiti, kai atvyko motina, laikydama rankoje laišką. Alina tuoj papasakojo apie savo kelionę į Italiją.

— Manau, kad negalėsiu toliau būti prie vaiko, — pastebėjo motina. — Gavau darbo krautuvelyje ir po kelių dienų pradėsiu dirbti. — Ir padavė Alinai laišką. Permetusi jį akimis suparato, kad motina kalba rimtai, nes laiške iš tikrųjų buvo kviečiama pradėti darbą.

— Bet, kodėl? — sušuko Alina. — Argi tau, mama, būtinai reikia dirbti?

— Tą pat galėčiau aš pasakyti ir tau, — atkirto motina. — Man darbas yra reikalingas, negu tau. Esu dar nesena ir noriu būti dar kam nors naudinga.

— Betgi tu turi Tony, turi mus. Argi tau, mama, to neužtenka?

— Nors myliu berniuką, bet aš negaliu būti tik jįsų gyvenimo priedas. Aš noriu būti savarakiška, kaip ir tu...

— Bet kodėl anksčiau man to nesakei? Dabar pastatei mane į keblią padėtį.

— Turiu tai padaryti dėl... Simo, dėl berniuko. Paskutiniu metu tu neturi laiko jais rūpintis. — Motinos šaltas ir griežtas tonas nustebino Aliną.

— Ką dabar aš darysiu? Kas paglobos Tony, kai aš esu darbe?

— Nustok būti egoiste, — staiga užriko motina. — Būk namuose ir rūpinkis savo šeima.

— Bet...

— Nėra čia jokių bet... Aš jau netekau kantrybės... Apleidi vyrą, kuris tave dievino. Verk, kai kartą jo neteksi. Tai sakau tau rimtai.

— Bet tai nesąmonė!

— Tau taip atrodo. Neturėsi teisės jo kaltinti, jei jis vieną dieną susiras kitą moterį, kuri tikrai jįsų rūpintis ir bus jam ištikima gyvenimo draugė...

— Mama, nustok, — dabar ir Alina susierzino.

— Tu turi būti labai dėkinga Simui. Jis iš tavęs padarė žmogų. Atsimink, kas buvai prieš vedybas su juo: vis vėjai galvoje, vis svajonės, niekad neatrodei subrendusi. Paskui bėgiojai paskui kažkokį advokatą. Jis visiška apsuoko tau galvą. Mudu su velioniu tėvu taip bijojome, kad tu baigsi savo kvailybės kokia katastrofa. Paskui susipažinai su Simu. Aš ir šandien nesuprantu, ką taip labai teigiamo jis matė tavėje?

— Ir tu, mano motina, man taip kalbi?..

— Kas nors turi tau pasakyti visą tiesą. Simas padarė iš tavęs rimtą moterį. Jis iškelė tas gerąsias savybes, kurios buvo tavėje užslopintos. Tėvas galėjo ramiai numirti, matydamas, kaip tu surimėjai, kaip gavai puikų vyrą. O dabar?.. — Čia motina giliai atsisuko. — Ir vėl nerami, vėl nepatenkinta, pilna fantazijų. Nieko kito nematai, tik savo kvailias užgaidas.

— Ačiū, mama, už pamokslą, — su kartėliu pratarė Alina. Laikrodis išmušė aštuonias ir Alina pašoko.

— Turiu eiti. Pavėluosiu į traukinį. — Motina priėjo prie Alinos, paėmė jos rankas ir savąsias. Jos veidas vėl buvo motiniškai ramus.

— Aš taip susirūpinusi tavimi... Pagalvok, ką tau pasakiau.

(Bus daugiau)

Mikas Petrauskas (ar Petruskai?)

(Lietuvių muzikologijos archyvas)

MIKAS!.. KURIS IŠ PETRAUSKŲ?

DARIUS LAPINSKAS

Nuotraukoje penki vyrai lošiadarbo, perkomponuodamas Boriskortomis, o gal vienas? — pats su savim — Mikas Petrauskas, — kompozitorius, dirigentas, dainininkas, rašytojas, visuomenės veikėjas. Kortų lošimas tęsiasi ilgai. Visi penki kantrūs, ištvermingi. Laikas, pakibęs virš stalo senos lempos pavidale, be atvangos smilkina jų smegenis. Kuris iš jų įstengs atsispirti jo patogiai, į amžiną miegą viliojančiai šilimai ir liks nuo stalo pasiglemžti kitų paliktą grobį?..

„Mažoji Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje“ skaitau: „Petrausko muzika paprasta, melodinga, tačiau stokoja profesionalumo.“ Panašiai savo laikui buvo kalbama ir apie Musorgskio muziką. Rimsky — Korsakovas net ėmėsi to „suprofesionalinimo“.

Naujieji revoliucionieriai

Neseniai iš spaudos išėjo tarptautinės radikaliosios kairės vadovėlis, pavadintas „The New Revolutionaries“, sureduotas pakistaniečio, brituose leidžiančio laikraščio „The Black Down“, red. Tariq Ali (išleido W. Morrow and Co., New York. 1969 m., 319 p., 5.95 dol.).

Čia rašo įvairių kraštų naujieji, raudonieji revoliucionieriai: paskaitininkas M. Caldwell, Juodosios Panteros min. pirm. St. Carmichael, Kubos F. Castro (apie Che Guevarą), Rodezijos sukilėlių vadas Ch. Chimutengwende, Juodosios Panteros partijos prez. E. Cleaver, palestinietis revoliucionierius T. Cliff, prancūzų marksistas filosofas R. Debray, Britanijos vadovaujantis raudonųjų kovėnas T. Fawthrop, buvęs Trockio sekretorius P. Frank, lenkų aktyvistai J. Kuron ir Modzelewski, Kinijoje profesorius B. Luckin, belgų kairiųjų savaitraščio red. E. Mandel, japonų revoliucionierė Ch. Nassim, Guevaros įpėdinis Bolivijos sukilėlių vadovybės I. Paredo, italų maištingų studentų vadas V. Rieser, SDS narys P. Rockwell.

Visi jie marksistai, visi pasisako už revoliucines prievartos priemones, tačiau daugelis jų pasmerkia tironišką Rusijos biurokratizmą, o Kuron ir Modzelewski net dabar uždaryti Lenkijos kalėjime. Knogos įžangoje pasisakoma, kad autoriai yra prieš stalinizmą, tačiau daugelį jų jungia ketvirtosios tarptautinės idėjos — trockizmas. Šį veikalą perskačius, ryškėja, kodėl net studentai, kilę iš šeimų, kurių tėvai pabėgo nuo bolševikų, duodasi suvilioti šių marksistinių revoliucinių vadų. Jie atmeta Sovietinę biurokратиšką prievartą, bet skelbia marksistinę „lygybę“, kas gali imponuoti nepatyrusiems idealistiškiau nusi-

necharakteringa daugumai lietuvių kūrėjų, argi tai ne charakteringa romantinei epochai, kurioje jis gyveno ir kūrė?

Vis dėlto tarpe šių nesibaigiančių ilgių slepiasi geras pluoštas skambios, nuoširdžios muzikos. Nuoširdumas kaip tik ir yra ta M. Petrausko savybė, sužadinti klausytojo smalsumą. Čia negali padėti pirštą ant partitūros ir pasakyti „Štai Richardas Strau-

da.“

Miko Petrausko opera „Eglė Žalčių Karalienė“ bus išpildoma Jaunimo centre spalio 24 d. 8 v.v. Muzikinis vakaras, skirtas Miko ir Kipro Petrauskų pagerbimui, pavadintas „Gyvoji legenda.“

PRANEŠIMAS-PADĖKA

Andrulių šeima, lietuviškų sūrių gamintojai, nuoširdžiai dėkoja visiems jų sūrių valgytojams už ištvermę ir kantrybę, kai pereitais metais vykęs streikas sutrukdė normalų sūrių pristatymą dar ir šiais metais. Po didelių pastangų dabar jau sūrių gaminimas sugrįžo į normalias vėzes ir visų mėgiami MICHIGAN FARM CHEESE DAIRY, INC. sūriai dabar jau gaunami visur. Jie gaminami iš pieno pagal Andrulių tėvų receptą ir turi savyje visus mineralus ir vitaminus, kurie yra reikalingi žmogaus organizmui. Sūriai yra gaminami: sūdyti be kmylių ir su kmyliais ir be druskos.

Jeigu jūs negaunate mūsų sūrių savo maisto krautuvelyje, tai prašome kreiptis į sūrių paskirstytojus CHICAGOJE: JOHN E. SHURNA, 6557 So. Francisco Avenue, Chicago, Illinois 60629 — Telefonas GRovehill 6-7783.

ir FARM FOOD COMPANY

1811 W. 47th St., Tel. — YArds 7-8393

CHICAGO, ILLINOIS 60609

NEW RATES

6% PER ANNUM

OF \$5000.00 OR MORE

ON CERTIFICATES

2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM

ON CERTIFICATES

OF \$1000.00

One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM

ON CERTIFICATES

OF \$1000.00 OR MORE

6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM

ON 90 DAY NOTICE

PASSBOOK ACCOUNTS

\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM

ON ALL PASSBOOK

ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs and Friday 9 to 8 Sat 9 to 12:30

KOVOS SU LENKAIS PRIEŠ 50 METŲ

Trumpa, istorinė 1920 metų karo veiksmų apžvalga

KAZYS ALISAUSKAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Derybos Kalvarijoje ir Seinų užėmimas.

Lietuvos užsienio reikalų ministeris J. Purickis pasikeitė keilomis notomis su Lenkijos užsienio reikalų ministru Sapiega. Susitarė sustabdyti karo veiksmus rugsėjo 13 d. 12 val. ir pradėti derybas Kalvarijoje rugsėjo 14 d. 12 valandą.

Laiko buvo maža, bet kariuomenės vadovybė nusprendė "pagrįsti pozicijas" ir iki sutartos paliaubų dienos ir valandos užimti: Seinus, Gibus, prieiti prie Maros upelio ir Augustavo kanalo. Iš tikrųjų tai buvo ne "pozicijų pagerinimas", bet noras prieiti maždaug prie lietuviškųjų plotų etnografinės ribos, ten sustoti ir gintis. Pozicijos nebuvo blogos ir ten, kur rugsėjo 10-12 d. mūsų kariuomenė stovėjo. Saurą, bet ilgą ruožą Lietuvos kariuomenė buvo užėmusi dar anapus demarkacijos linijos: Punkskas, Zagariai, Smalėnai, Beržininkas ir t.t.

Rugsėjo 12 d. kariuomenės vadovybė įsakė: 2-ai pėstininkų divizijai pulti ir užimti: Seinus, Gibus ir prieiti Maros upelį. Minėtas vietoves užimti iki rugsėjo 13 d. 12 valandos.

5 pėst. pulkas pradėjo puolimą rugsėjo 13 d. anksti rytą, užėmė Pockūnus ir Seinus, tęsė puolimą veik išties rugsėjo 13 d., nes sutiko stiprų lenkų pasipriešinimą, tačiau uždavinį įvykdė.

8 pėst. pulkas įsakymą gavo pavėluotai, tad puolimą pradėjo rugsėjo 13 d. vidudienį, apie 12 val. Uždavinį įvykdė. Aplamai imant, kautynės vyko ne tik išties rugsėjo 13 dieną, bet dar buvo šaudoma ir rugsėjo 14 d. anksti rytą.

Šis puolimas jau nebebuvo kokio nors prasme agresijos veiksmas, bet tik savos žemės užėmimas, kur gyventojų daugumą sudarė lietuviai. Divizija uždavinį įvykdė, kaip jai buvo įsakyta, bet pavėluotai. Pavėluotai mažiausiai vieną dieną.

Užėmus siaurą žemės ruožą prie Seinų ir Maros upelio, Marjampolės grupės, arba šio fronto vadas įsakė išsidėstyti ir gintis: 3 pėst. pulkas užėmė barą nuo Rytprūsių sienos iki Seivų ežero (prie Punksko); 6 pėstininkų pulkas — nuo Seivų ežero iki Kleivų ežero; 2 pėstininkų pulkas (2 batalionai) nuo Kleivų ežero iki Gibų kaimo; 8 pėst. pulkas — Gibų kaimą, Želvos kaimą ir toliau pagal Maros upelį ir Augustavo kanalą iki Nemuno. Rezervė 3-čia divizija pasiliko 10 pėst. pulką, o 2-ia pėst. divizija — 5 pėst. pulką prie Beržininkų ir Pockūnų. Asužoje prie Nemuno, netoliese nuo Gardino, pasiliko stovėti 2 pėst. pulko trečiasis batalionas. Tai buvo pirmoji gynybos linija. Įsakymuose buvo nurodyta ir antroji gynybos linija, ne per toli užnugary-

je pirmosios. Pulko vadai buvo griežtai įspėti gintis pirmoje linijoje, į antrąją pasitraukti, tik gavus divizijos vado įsakymą. Kaip matome, lietuvių jėgų dauguma buvo sutelkta Seinų apylinkės ruože. 3 ir 8 pėst. pulkai užėmė labai plačius barus, tuo metu 2 ir 6 pėst. pulkai siauresnius — mažesnius. Išdėstymas buvo vykęs, bet buvo suvaržyta pulko vadų laisvė pasitraukti ir manevruoti, reikalui esant. Kariuomenės vadovybė tikėjo, kad pavyks šiose pozicijose išsilaikyti.

Rugsėjo 14 d. į Kalvariją atvyko lenkų delegacija, ir prasidėjo derybos. Lenkų delegatai priekaištavo lietuviams, kad nesilaiko paliaubų susitarimo, kad Seinai buvo užimti tik prieš pat paliaubų susitarimą nustatytą veiksmų sustabdymo laiką, kad buvo puolami lenkai rugsėjo 13 d. vakare ir dar rugsėjo 14 d. ryte. Derybų metu lenkų delegacija dar ir daugiau priekaištų išdėstė, kaltindama lietuvius: a) neutralumo laužymu, b) praleidinėjimu rusų kariuomenės iš Rytprūsių per mūsų teritoriją ir rytus, c) tiesioginiu bendravimu su rusais. Lenkai derybose reikalavo, kad mūsų kariuomenė pasitrauktų už demarkacijos linijos.

Tenka pridurti, kad, liečiant paliaubų susitarimo nesilaikymą, lenkų mums buvo įteikta nota, pasirašyta lenkų užsienio reikalų ministerio Sapiegos. Į tą notą užsienio reikalų ministeris J. Purickis atsakė, kad: Lietuvos vadovybė davė įsakymą sustabdyti karo veiksmus, bet lenkų kariuomenė pati nesiliovė kovoti ir tęsė mūšius iki rugsėjo 14 d. 5½ val. ryto. Tuo metu lenkų parlamentariai atvyko į Kalvariją ir pranešė, kad lenkų vyriausybė priėmė mūsų pasiūlymą sustabdyti karo veiksmus. Abi kariuomenės tada tuoju nutraukė kovą ir, lietuvių manymu, tuo incidentas baigtas. Tokio turinio nota (trumpai suglaudus) buvo atsakyta į lenkų notą.

Kas liečia rusų karių praleidinėjimą iš Rytprūsių, tai čia priekaištas buvo labai menkutas. I Rytprūsius lenkai rugpjūčio mėn. sugrūdo daugiau kaip 30,000 bolševikų kariuomenės. Vokiečiai Rytprūsiuose turėjo mažai ginkluotos jėgos. Pradžioje internuotų bolševikų saugojimas ten buvo gana silpnas. Aktyvesnieji bolševikai iš Rytprūsių per Lietuvą bėgdavo į rytus grupelėmis po keletą vyrų.

Kai kuriems pavykdavo pasprukti, bet dauguma buvo sulaukomi ir perduodami vietos komendantūroms. Toks rusų karių ir komisarių bėgimas per Lietuvą truko ne ilgai, vos keletą dienų. Vokiečiai greit sustiprino saugojimą internuotų rusų, ir jų bėgiojimas per Lietuvą pasibaigė. Lenkai per savo agentus apie tuos pirmų dienų rusų bėgimus sužinojo, tad ir priekaištavo. Kas liečia neutralumo laužymą ir ne-

Seinų miestas, kuris permainingose lietuvių — lenkų kautynėse 1920 metais kelis kartus ėjo iš rankų į rankas. Seinai šiandien yra dabartinėje Lenkijoje, vadinamam lietuviškajame Suvalkų trikampyje. Nuotraukoje ir matome šandieninius Seinus. (Iš Br. Kvickio archyvo)

va tiesioginį bendravimą mūsų su rusais prieš lenkus, tai lenkų delegatai jokių įrodymų ir nepateikė, nes jų iš viso nebuvo. Tuo metu, vėliau ir net dabar nepavyko niekam surasti kokių nors pėdsakų, kad lietuviai tada būtų bendravę prieš lenkus su rusais ir tuo būtų sulaužę paskelbtą neutralumą. Visi tie priekaištai kilo iš lenkų konservatyviųjų sluoksnių noro, kad lietuviai veiktų drauge su lenkais ir jų klausytų. Jokio lietuvių savarankiškumo lenkai nebepajėgūs buvo suprasti. Lietuvių taikos sutartis su rusais lenkam tada atrodė kaip nenormalus ir nesuprantamas reiškinys. Ką į tuos priekaištus atsakė Lietuvos delegacija ir kaip juos atėmė, tiksliai nepavyko sužino-

ti. Aišku tik, kad derybos vyko sunkiai ir kad rimčiausias lenkų priekaištas buvo tai paliaubų susitarimo nesilaikymas. Manau, kad visus kitus priekaištus lietuvių delegacijai nebuvo sunku atremti, jie buvo menki ir nepagrįsti.

Lietuvių delegacija siūlė svarstyti naujos demarkacijos linijos klausimą, beigi atsižvelgiant į Lietuvos interesus, nes senoji buvo laikina ir be Lietuvos vyriausybės sutikimo nustatyta. Į tai lenkų delegacija rugsėjo 17 d. vakare atsakė ultimatyviu pareiškimu. Lenkų delegacija pareikalavo, kad Lietuvos kariuomenė tuoju pasitrauktų už demarkacijos linijos, nes nuo to pareina tolimesnis derybų likimas. Atsaky-

mą prašė duoti tuoju t. y. rugsėjo 18 d. Tenka pridurti, kad lenkai reikalavo, kad mūsų kariuomenė pasitrauktų ne tik už demarkacijos linijos Sūduvoje (t. y. nuo Rytprūsių sienos iki Nemuno), bet ir už Nemuno t. y. Vilniaus krašte — per visą Lietuvą, kaip kad ši linija buvo maršalo Focho nustatyta — 10 — 12 km. į vakarus nuo Varėna — Vilnius — Daugpilis geležinkelio.

Lietuvių delegacija susirio su Lietuvos Vyriausybe ir rugsėjo 18 d. pateikė lenkam atsakymą: Lietuvos Vyriausybė, norėdama taikiai būdų išspręsti klausimą, sutinka visu ruožu, kur Lietuvos kariuomenė susiduria su lenkų kariuomene, atitraukti savo ka-

riuomenę už demarkacijos linijos. Be Lietuvos vyriausybės sutinka atitraukti savo kariuomenę tik su sąlyga, kad ginčijamos sritys būtų paliktos kaip neutrali zona tarp lenkų ir lietuvių kariuomenių. Dėl civilinės valdžios steigimo toje zonoje susitaria lenkų ir lietuvių delegacijos.

Lenkų delegacijai nepatiko šis mūsų atsakymas. Pareiškė, kad jie derybas nutraukia ir išvyksta į Varšuvą. Išvykdama lenkų delegacija raštu pareiškė, kad lenkų kariuomenė iki rugsėjo 19 d. 6 val. ryto karo veiksmų nepradėsianti ir mūsų kariuomenės nepulsianti.

Lietuvių — lenkų ginčas atsidūrė Tautų Sąjungoje. Lietuvos interesams ten atstovauti buvo

įgaliotas prof. A. Voldemaras. Deryboms Suvalkų Kalvarijoje iširus, kariuomenei dar kartą buvo pakartotas įsakymas gintis. Nors buvo reikiama viltis taikiai būdu išspręsti ginčijamus klausimus, bet vadai buvo įspėti budėti. Pulko ir žemesniuosius vadus nervino įsakymas, kad negalima pasitraukti, negalima net keisti pozicijų, reikalui esant, t. y. majie derybas nutraukia ir išvyksta į Varšuvą. Vėliau, kautynėm vykstant, visa tai turėjo gana blogų pasekmių. (Bus daugiau)

R. L. SEWER SERVICE
6146 SO. WHIPPLE STREET
Vamzdžių atkėmimai, naudojant "Electric power rodding". Atkėmiami sūkiai, tualetus, vonias, išvalomi "catch basins" ir "grease traps".
TELEF. — 737-0030

NEW CANADIAN BLITZ DIET

LOSE 5 POUNDS OVERNIGHT!

Learn the secret of incredible, No-Effort, No-Drug, ONE-DAY reducing formula! Have your wholesome, yummy "Blitz" (4 mystery meals) — Go to bed! Wake up! — and you have lost 5 pounds. Unbelievable? Sure! But it works! Every time. OR YOUR MONEY BACK! SPECIAL OFFER (limited period only): \$3.00.

Yes: I want to lose five pounds overnight. Please rush by mail CANADIAN BLITZ DIET. I enclose \$3.00 cash, money order or cheque (Sorry no C.O.D.'s)

If payment by cheque enclose \$3.50 to cover handling costs.

CANADIAN BLITZ DIET
203 - 15104 Stony Plain Road,
EDMONTON, Alberta, Canada

Name
Address
City State Zip

THREE GENERATIONS OF FAMILY SERVICE TO OUR CUSTOMERS!

Stanley Sr. Stanley Jr. Stanley III Robert

NEW ONLY \$2313

1971 PLYMOUTH "DUSTER"

BALZEKAS MOTORS

4030 ARCHER VI-7-1515
(25 New 1970 Plymouth Station Wagons Air Cond.)

HIGH RATES

Paid Quarterly

5% PASSBOOKS \$1,000 minimum	6% \$5,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
5½% INVESTMENT BONUS PLAN Savings insured to \$20,000 Highest reserves	5¼% 1 YEAR CERTIFICATE

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perką pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

J. LIEPONIS

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais uždaryta.

J.I.B. VAISTAI išgydo: pleiskaną, sustabdo plaukų slinkimą ir ataugina plaukus. Gražina plaukams natūralią spalvą. Moterims ir vyrams. 3 uncijų buteliuko užtenka 16 savaičių. Siųskite užsakymus su \$6.75 money orderiu: VAISTAI \$6.00, PERSIUNTIMAS 75c.

J. & J. PHARMACY, 2557 West 69th Street, CHICAGO, ILLINOIS 60629

Standard Federal Savings

"We'll Interest You More..."

ONCE YOU HAVE DECIDED ON YOUR GOAL...

DECIDE ON STANDARD FEDERAL

We will help you save by offering you two most important ingredients for any savings program, safety and high earnings. We pay the highest interest rates permitted by Federal law and no savings institution in the country has a better record where the safety of saver's money is concerned — we have honored every withdrawal request promptly since our founding in 1909, and that includes the dark panic days during the great depression. When you need your savings, Standard Federal will have them available to you plus accrued earnings, and this you can depend on.

Helping savers have more savings is our constant goal. This policy has helped us become one of the nation's largest Federals. We Welcome your inquiries; we are here to help.

5% TO 6%

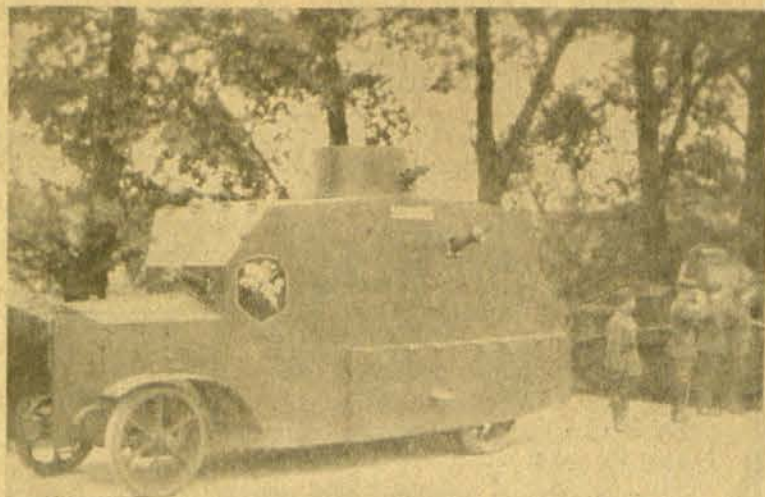
PER ANNUM
DEPENDENT ON TYPE,
AMOUNT AND TERM
INTEREST
PAID QUARTERLY

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000. RESERVES OVER \$12,900,000.

OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

Mūsų kariuomenės šarvuotas automobilis lenkų fronte 1920 metais Sūduvoje. (Iš Br. Kvickio archyvo)

NAUJI LEIDINIAI

— LITUANUS, 1970, Vol. 16, No. 1. The Lithuanian Quarterly. Tai jaunosios mūsų švietosios kartos pastangomis anglų kalba leidžiamas žurnalas, skirtas pirmiausia pasauliui pristatyti lietuvių tautos (o taipgi ir latvių bei estų) kultūriniais laimėjimais bei kitoms šios rūšies problemoms. Žurnalo redaktorai: dr. Antanas Klimas, University of Rochester ir dr. Ignas K. Skrupskelis, University of S. Carolina, Columbia S. C. Leidėjų štabą sudaro: Jonas Bagdonas, Jonas Kučėnas ir Zina Morkūnienė. Žurnalas per metus išleida 4 kartus. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P.O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690.

Naujasis „Lituanus“ numeris skirtas pirmosios baltiečių literatūros konferencijos, įvykusios š. m. sausio 31 - vasario 1 d. Ohio valstybinėje universitete, Columbus, Ohio, medžiagai. Šiame Lituanus tome paskelbta keturios tos konferencijos paskaitos, liečiančios ankstesnę, dabartinę ir išvilioje tebe egzistuojančią lietuvių, latvių ir estų literatūrą. Dviejų paskaitų temos siejasi su estų literatūra, viena su latvių ir viena su lietuvių literatūra. Estų ir latvių temos net įdomesnės, labiau aktualios šiai dienai, kai tuo tarpu lietuviški žurnalo puslapiai, nors ir užplūdę gerai paruošta dr. Birutės Ciplyauskaitės paskaita apie Kazį Binkį ir bendrąsias poetinės tradicijas 1920 metais, vis dėlto laiko atotrūkyje, gal būt, yra kiek ir senstojės. Nors šiaip jau Kazio Binkio ir lietuvių literatūros anų metų situacijos, šalia užuominų apie ispaniškąją poeziją, yra įdomiai šviežios.

Tenka tarti, kad žurnalo viršelyje užrašyta, jog čia skelbiama tik pirmoji dalis minėtos baltiečių literatūros konferencijos medžiagos. Tad lauksime konferencijos paskaitų tęsinio sekančiuose „Lituanus“ numeriuose. Tuo juose per daug nesikuklinkim su savom, lietuviškom temom, kaip pasitaikė šį kartą, skiriant lietuviškom temom mažiausiai vietas. Čia, tur būt, ne redakcijos kaltė, bet pačių lietuvių paskaitininkų, kurie po konferencijos nesiskubino medžiagą žurnalui atsiųsti. Jei taip, tai kaltininkas tegu būna ir šį kartą, mandagiai tarant, lietuviškas nerangumas.

— Bronys Raila, VERSMĖS IR VERPETAI. Akimirksnių kronikos (3). Broniaus ir Antaninos Budginių leidinys 1970 m. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuė Bostone. Viršelį Kosto Jezersko. Knyga 351 psl., kaina \$5.00, gaunama „Drauge“.

Tai vis, tur būt, nemanančios pavargti Bronio Railos publicistinės plunksnos visokiausių temų sužarstyta nauja knyga. Atskirų šykyrių parašymo laikas įvairuoja tarp 1946 ir 1966 metų. Jų temos tai politinio, tai kultūrinio, tai bendruomeninio pamušalo, nusidriekusi nuo dar tėvynėje prasidėjusios rezistencijos per išitus kontinentus bei dešimtmečius. Daugelyje aprašomų įvykių ir faktų maišėsi ir patys knygos autoriai. Ir tai ne vienas, bet su geru būriu tam pačiam darbui bei tikslui susibaudusių. Tam ar kitam besilanguojant ir paskaitą angažavimasi aprašant, nelengva išlikti objektyviu, nelengva savų bendražygių nepagirti, neišteisinti o kita užuolanka einančių nesumenkinti, nepakaltinti. Tokio kluptelėjimo šioje knygoje autorius daug kur vis dėlto neišvengia. Detaaliau tokius puslapius apšūpinėti, jų turinį ir kryptį pakoreguoti būtų jau platesnės recenzijos darbas. Knyga tokios verta.

— Juzė Vaičiūnienė, TAUTINIŲ SOKIŲ SVENČIŲ TAKAIS. Chicago lietuvių Literatūros draugijos leidinys, 1969 m. Tai didelio formato šimto puslapių iliustruota studija apie mūsų tautinius šokus ir jų atgimimo istoriją. Žinant autores šioje srityje didelę praktišką patirtį ir studijinį žinojimą, leidinys vertas neeilinio dėmesio. Jis gali būti įvairiais atvejais tikras vadovas ne tik tautinius šokus šokantiems, bet ir tautines šokių šventes rengiantiems bei apie tautinius šokus rašantiems.

— THE MARIAN. October, 1970. Tėvų marijonų leidžiamas iliustruotas mėnesinis religinės kultūros žurnalas. Metams \$4.00. Adrs: 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame svarstoma pasitrinkta jaunimui kryptis: kairė, dešinė ar vidurys. Argentinoje misionieriaus kun. A. Švedas, MIC informuoja apie ekumenizmo apraiškas Pietų Amerikoje. Laikraštinkas H. Peisson aptaria neseniai mirusio Nobelio laureato Mauriac kūrybinį kelią. Lojolos universiteto destrytoja dr. sesuo A. Dering rašo apie rožinį šiais moderniais laikais. Amerikietė žurnalistė A. Tansey su pažindina su pergyvenimais iš Kinijos kalėjimo išleisto vyks. Walsh. Žurnalistas A. Haines informuoja apie didelių socialinių aktyvumų Brazilijoje pasireiškusių sėslę Dulce. Mokytoja Julien, kanadietė, aprašo dievotumą prie Marijos Kanadoje.

Jėzuitas misionierius Afrikoje straipsnyje supažindina su gyvenimu Tanzanijoje. Konvertitė rašytoja V. Mooth svarsto, ar jau reikės atsisakyti Bažnyčios įstatymų. Amerikietė keliautoja G. Brendel aprašo įspūdžius Egipte. Iš Vietnamo grįžęs karys A. Hambrug svarsto apie Bažnyčios socialinę akciją. Airis kapitonas, Jungtinių Tautų dalinuosie tarnavęs Palestinoje, rašo apie Kaparnaumą. Dr. M. J. O'Connell duoda praktiškų patarimų, ką daryti įvykus akių pažeidimui. Socialinio draudimo tarnautoja Ch. Jakubowski aiškina, kokios paramos gali susilaukti našlės, našlaičiai ir t. t. L. Bell rašo apie terasos įrengimą prie namų, o kun. J. Venckus duoda daug žinių apie narkotikus LSD. Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis recenzuoja eilę naujų leidinių ir duoda religinio gyvenimo apžvalgą pasaulyje.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

— MOTERIS, 1970 m. liepos - rugpjūčio mėn. Nr. 4. Lietuvių moterų žurnalas. Redaguoja Nora Kulpačienė. Redakcinė kolegija: Z. Daugvainienė, Z. Didžbalienė, A. Yčienė, I. Kairienė, E. Kriščiūnienė, L. Murauskienė. Administratore — Bronė Pabedinskienė. Leidžia Kanados Lietuvių katalikų moterų draugija. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada.

— Antanas Gintneris, LIETUVA CARO IR KAIZERIO NAGUOSE. Tai A. Gintnerio suredaguoti daugelio žmonių atsiminimai iš Pirmo pasaulinio karo laikų, 1914 - 1918 m. Knyga iliustruota nuotraukomis, leidinys didelio formato, 508 psl. Išleido mecenatai ir garbės prenumeratorių. Kaina \$5.00, galima gauti ir „Drauge“.

— LIETUVIŲ DIENOS, 1970 m. spalio mėn. Nr. 8. Žurnalo vyr. redaktorius Bernardas Brazdžionis. Redakcinė kolegija: Juozas Tinišis, Daumantas Cibas, Milton Stark ir Alf. Milukas. Leidėjas: A. F. Skirius. Metinė prenumerata \$8.00.

Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

— MUZIKOS ŽINIOS, 1970 m. Nr. 2-3 (189 - 190). Redaktorius V. Mamaitis. Leidžia ALRK Vargonininkų bei kitų lietuvių muzikų sąjunga. Išleina 4 kartus per metus. Metinė prenumerata \$3.00. „Muzikos žinių“ redakcijos, administracijos ir sąjungos centro valdybos adresas: 209 Clark Place, Elizabeth, N. J. 07206.

— LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS, 1970 m. liepos - rugsėjo mėn. Nr. 3 (39). Pasaulio ir Amerikos Lietuvių gydytojų sąjungos organas. Garbės redaktorius: S. Biežis. Atsakingasis redaktorius: M. Budrienė, 2751 W. 51st St., Chicago, Ill. 60632. Redakcinė kolegija: V. Paprockas, R. Povilaitis, B. Radzivanas, V. Šaulys, J. Valaitis. Administratorius: Irena Makštutienė, 8743 Mobile Ave., Oak Lawn, Ill. 60453. Žurnalo metinė prenumerata \$6.00.

— MITTEILUGEN AUS BAL-TISCHEN LEBEN, Juni 1970, Nr. 2 (70). Vokiečių kalba leidžiamas žurnalas, gerai informuojąs savo skaitytojus apie baltų veiklą ir jų kultūrinį gyvenimą laisvajame pasaulyje ir pavergtoje tėvynėje. Keturi kartus metuose išeinantį žurnalą leidžia Baltų draugija Vokietijoje (Baltische Gesellschaft in Deutschland). Metinė prenumerata 10 markių. Adresas: Adam Gruenbaum, 8 Muenchen 15, Lessingstrasse 5, W. Germany.

— ACTA BALTICA. IX. 1969. Liber Annals Instituti Baltici. 1970 - Koenigstein im Taunus. Tai baltų Instituto Vakarų Vokietijoje leidžiamas metraščio stambus devintasis, 328 psl. tomas. Šį kartą lietuviškąsias problemas liečianti yra metraštyje paskelbta P. Mžeikos studija „Die neuere Entwicklung der Industrie Litauens“. Šio tomo kaina 17 markių. Adresas: Institutum Balticum, 624 Koenigstein in Taunus, Bischof - Kaller - Strasse 3, W. Germany.

— SKAUTŲ AIDAS, 1970 m. rugsėjo mėn. Oficialus Lietuvių skautų sąjungos organas. Vyr. redaktorius — J. Toliušis, 7418 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Metinė prenumerata \$4.00, garbės prenumerata \$10.00, garbės leidėjo prenumerata — \$25.00. Administratorius A. Orentas, 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629.

— EGLUTĖ, 1970 m. rugsėjo mėn. Mėnesinis lietuvių vaikų žurnalas, spausdinamas keliomis spalvomis — daug pasakų, eilėraščių, paveikslukų ir kt. Redaguoja ir leidžia Nekaltai Pradėtosios Marijos sešers. Leidinio metinė prenumerata \$5.00. Adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

— L. Vaičiūnienė, NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS MOKYTOJAS IR JO DARBO APLINKYBES. (Iš 1969 metų užrašų) Chicago Lietuvių literatūros draugijos (S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608) leidinys 1970 m. Knygelė 70 psl. kaina 1 dol.

— Edmundas Jastūnas, CIVILINĖ AVIACIJA JUNGTYNĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE. Chicago Lietuvių literatūros draugijos leidinys 1970. Adresas: 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Knygelė 32 psl., kaina 1 dol.

— Vincas Žemaitis, PAVELUOTAS LIETUVOS KRIKSTAS. Išleido Chicago Lietuvių literatūros draugija 1970 (Atspaudas iš „Naujienu“). Adresas 1739 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Leidinys 52 psl., kaina 1 dol.

— 20 METŲ SU KAMUOLIU. Chicago Lituanicos 20 metų sukakčiai paminėti, 1951 - 1971. Chicago LFK Lituanicos leidinys, 56 psl. Redaguoja Edvardas Šulaitis. Nuotraukos Romo Burneiko, Edvardo Šulaičio, Zigmo Degučio ir kt. Spausdino Vlado Vijeikio spaustuvė, tiražas 700 egz.

— KRIVOLĖ, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 1. Vakarų Europos Lietu-

vių sielovados leidinys, kaip informacijos ir ryšių palaikymo priemonė su tikinčiaisiais. 32 psl. gerame popieriuje, iliustruotas. Redaktorius: kun. P. Celiešius, 8939 Bad Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany.

— Filatelistų draugijos „Lietuva“ BIULETENIS, 1970 m. rugsėjo - spalio mėn. Nr. 7 - 8. Redaguoja ir spaudos darbus atlieka Eugenijus Petrauskas, 7742 S. Troy, St., Chicago, Ill. 60652. Draugijos nariams prenumerata metams \$4.00, nenariams — \$5.00.

— PRANESEJAS, 1970 m. rugsėjo mėn. Nr. 5. Lietuvių žurnalistu sąjungos Centro valdybos nepe-

riodinis biuletis. Leidžia LSS Centro valdyba. Redaguoja Vyt. Alant, 8897 Rabindale, Detroit, Mich. 48239. Administruoja Vladas Selenis. Šio numerio kaina 1 dol.

— LAISKAI LIETUVIAMS, 1970 m. spalio mėn. Nr. 9. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius Juozas Vaišnis, S. J. Metinė prenumerata \$5.00. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

— Ona Algmienė, AMARAS. Tikrovės romanas. Išleido Amerikos Lietuvių vaiko ugdymo draugija, Inc. — Alvada leidinys Nr. 15, 2319 W. Garfield Blvd. Chicago, Ill. 60623. Knyga 465 psl.

Kultūrinė Kronika

• Vilniuje minėta seniausias Lietuvos bibliotekos, Vilniuje, 400 metų sukaktis. Jos direktorius, Jurgis Tornau, „Tiesoje“ (rugs. 17) pasakojo apie bibliotekos praeitį ir dabartį. Pokario metu Odesoje pavyko rasti ir atgabenti į Vilnių pirmąją lietuvišką knygą — M. Mažvydo Katekizmą, Maskva gi grąžino vienintelį pasaulio žinomą M. Daukšos Katekizmo egzempliorių, K. Sirvydo žodyną ir kitų unikalių dalykų.

Pasak Tornau, dabar bibliotekoje dirba palyginti nedaug žmonių — vos pusantro šimto. Daug pasaulio knygų biblioteka gauna mainais. Nors Vilniuje, Antakalnyje, statomas studentų miestelis, tačiau pagrindiniai bibliotekos fondai liks centriniuose universitetų rūmuose. Pirmoje eilėje bus iškelta ekonomikos fakulteto biblioteka, kurią greitai laiku sudarys 200,000 tomų.

Bibliotekos įsteigimo iškilms Vilniuje iškilmingai universitete minėtos rugsėjo 17—18 d. Buvo svečiū ypač iš Sovietų Sąjungos universitetų, aukštųjų mokyklų, „Tiesa“ gi minėjo (nr. 217),

kad „atvažiavo daug svečių ir užsienio“. Rugsėjo 17 d. posėdy, pirmininkaujant Vilniaus universiteto bibliotekininkystės ir mokslinės informacijos katedros vedėjui L. Vladimiroviui, šalia bibliografo V. Bogušio, pranešimus darė du svečiai rusai.

Kitą dieną vyko iškilms filharmonijos rūmuose. Čia daly-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters
Nuomoja — Parduoja — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

NAMŲ TAIŠYMO DARBAI

Stalbus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prielama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

WARREN HEATING COMPANY

24 val. degintuvų ir alyvos pristatymo patarnavimas. Išvalymas už specialias rūdines kainas. Nemokeant apskaitinami krosnių ir boilerių įtaisymai.
AL. Wojnarowski, Prop., 4056 W. 26th St., Chicago, Ill. Ph. 762-8420 or 762-8421

PETE'S AUTO REPAIR

Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up, ir kiti patalymai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3688.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

IR MEGEJAMS

Daug sutuopysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbiniams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258 - 59

vavo partijos, valdžios ir kiti pareigūnai. Kalbėjo rekt. Kubilius, bibliotekos direktorius J. Tornau, sveikino N. Kurovas iš Maskvos. Pabaigoje L. Vladimirovas perskaitė sveikinimo laišką Sovietų partijos centro komitetui. (Elta)

CLUB ANTOINETTE

Restaurant and Banquet Hall
Completely Air Conditioned, Weddings - Parties - Showers - Funerals - Graduations. Capacity up to 250. Luncheon Served Daily.
4559 S. Richmond St. — 847-8378

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdarančios iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 234-4478

6% 2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmą, ir ketvirtą. 9-9 val.; antrą, trečią, ir šeštą. nuo 9 iki 6 val. sekmadi. atidara nuo 11 iki 6:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **5%**

Mokamas už Vieną Metų Certifikatą sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 6 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

PAPIGINTA KAINA UŽSAKYKITE DRAUGĄ JAUNIMUI

Reikia visomis išgalėmis stengtis pratinti mūsų jaunimą skaityti lietuvišką spaudą. Mūsų dienraščio administracija nori Jums šiame svarbiame reikale nuširdžiai padėti.

Jeigu Jūs prenumeruojate „Draugą“, o Jūsų vaikai gyvena skyrūm ir lanko mokyklą svetimoje aplinkumoje, Jūs galite jiems užsakyti šio lietuviško dienraščio antrąją prenumeratą atskirai, papiginta kaina, gaudami visą trečdali nuolaidos nuo pilnos prenumeratos kainos.

Ir jaunavedžiams galite užsakyti „Draugą“ tomis pačiomis sąlygomis — papiginta kaina. Jūsų sūnus ir dukros, gyvendami Jūsų namuose, gal skaitė lietuvišką dienraštį. Prateikite šią gražią tradiciją ir jiems atskirą šeimą sukurs.

Visais atvejais pasinaudokite teikiama trečdali nuolaida.

Veikdme drauge, kad mūsų jaunimas skaitytų lietuvišką dienraštį „Draugą“!

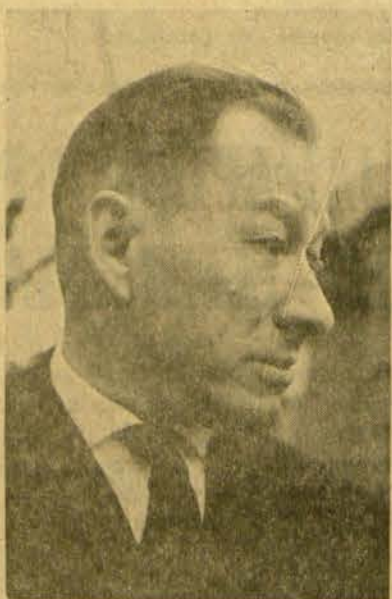
„Draugo“ administracija

KULTŪRINĖ KRONIKA

Prof. Antanui Maceinai paskirta 1970 metų Ohio Lietuvių gydytojų draugijos 1,000 dolerių premija

Jau kelioliki metai, kai Ohio lietuviai gydytojai savo tradicinę premiją apdovanoja lietuviškos kultūros išskirtinių darbų autorius. Šiemet ji paskirta žymiajam mūsų filosofui, teologui ir poetui prof. Antanui Maceinai, jau kuris laikas profesoriaujančiam vokieškame Münsterio universitete, Vakarų Vokietijoje. Dirbdamas mokslo darbu, prof. A. Maceina metai po metų vis leidžia naujus savo filosofinius ir teologinius veikalus lietuvių ir vokiečių kalbomis, susilaukdamas ir vienuose ir kituose didelio dėmesio. Greita to, profesorius laureatas gyvai bendradarbiauja ir kultūrinėje lietuvių spaudoje, atskirais straipsniais lietuvių kalba šakotą šiandienio pasaulio aktualijas, į jas žvelgdamas filosofo, teologo ir lietuvių akimis. Naujausias jo veikalas, tik ką išleistas Vakarų Europos Lietuvių sielovados, yra „Bažnyčia ir pasaulis“. Šiuo metu ši knyga yra labiausiai perkama iš visų lietuviškųjų leidinių. (Gaunama ir „Drauge“.

Prof. Antanas Maceina, už kurio veikalus jam paskirta 1970 metų Ohio lietuvių gydytojų draugijos 1000 dolerių premija

kaina \$2.00.) Joje autorius labai atvirai ir labai įžvalgiai liečia degančias šių dienų problemas, kurios kuniguose ir pasauliečiuose kyla visu astrumu po II Vatikano suvažiavimo.

• Romano ir novelės konkursai. Rudeniniame sezonui prasidėjus, kai visą literatūrinį pasaulį domina Nobelio premijos paskyrimas, lietuviškojo literatūros pasaulio dėmesys krypta dargi ir į saviškius: kam teks „Draugo“ dvidešimtojo romano konkurso premija? Artėja rankraščių įteikimo data — lapkričio 1 d., ir romanai jau pradeda rinktis „Drauge“. Šiemetinis konkursas yra dargi jubiliejinis — dvidešimtas. Jau ir laiko

prasme tai unikuminis faktas mūsų literatūros raidoje. Konkursas per dvidešimt metų ne vieną kartą, gal būt, buvo priežastis ir paskatas ateiti mūsų literatūrai tikrai išskirtiniam veikalui, o ir materialinė parama rašytojui. Dvidešimtajam „Draugo“ romano konkursui šiemetinė juri komisija sudaro Washington, D. C., iš ten gyvenančių rašytojų ir literatūros bičiulių kultūrininkų. Komisijos nariai yra šie: Jonas Aistis, Jurgis Blekaitis, Dalė Lukie-

nė, Antanas Sužiedėlis ir Antanas Vaičiulaitis.

Salia „Draugo“, jau kelintas metas „Dirvos“ literatūrinis konkursas akcentuoja mūsų novelę. Šiam konkursui rankraščių įteikimo data šiomis dienomis jau pasibaigė. Konkursan prisijūsta 10 novelių. „Dirvos“ novelės konkurso juri komisiją sudaro: rašytojas Jurgis Gładuda, Rita Bureikienė ir Česlovas Gedgaudas. Mecenatas — Simas Kašellonis.

• J. Tininio patisklinimas. Mūsų bendradarbis rašytojas J. Tininis redakcijai rašo: „Mano kolega Juozas Kojelis, recenzuodamas Draugo priede (Nr. 173) A. Norimo apysaką „Be namų, mini ir mano pavardę. Remdamasis apysakos įrašu kalbą peržiūrėjo Juozas Tininis, sako: „Tačiau ir po to „peržiūrėjimo“ kalba daug nepagerėjo“. Čia kaip tik ir noriu atsiliepti ir paaiškinti, kad mano pavardė toje apysakoje atsirado be mano sutikimo ir žinios. Peržiūrėti nereikia pagrindinai ištaisyti. Aš pašalinu iš apysakos tik pačias grubiausias klaidas, bet ne taisyčiau tiek, kad būtų galima ten įrašyti mano pavardę. Gražindamas autoriui mašinraštį, patariau atkreipti dėmesį į per daug apkrautą ir ap sunkintą stilių, kuris iš esmės gerą apysaką žymiai sumenkina“.

• Naujesiems mokslo metams okup. Lietuvoje prasidėjus, juos aukštosiose mokyklose sutiko 11, 770 pirmaklasių. Tačiau, kaip pastebėjo „Kom. Tiesa“ (rugp. 30), vidutiniškai į vieną vietą pretendavo po du stojančius, gi kai kur ir iki 4—5. Tuo būdu, mažiausia 11,000 jaunuolių nepateko į aukštąsias mokyklas. Jiems beliko darbas pramonėje, kolchozuose ir pan.

Šiais metais Lietuvoje pradėti ruošti kai kurių sričių specialistai, pvz. Vilniaus universitete pirmą kartą dėstoma taikomoji matematika, valst. konservatorijoje pradėti ruošti televizijos režisieriai. Ne Lietuvoje, bet vadinamose „broliškosiose respublikose“ lietuviai šiais metais studijuoja valstybinių įstaigų darbo organizavimo ir dokumentacijos tvarkymo, vandens transporto eksploatavimo bei jo ekonomikos ir organizavimo, radijo ryšių ir transliavimo specialybes. (Elta).

• Premijos ir laudies artisto vardas solistui V. Noreikai. Rugsėjo 19 d. Lietuvoje paskelbta: Sovietų Sąjungos A. Tarybos prezidentas „už didelius pasiekimus, vystant tarybinę muzikos meną“, suteikė SSSR

nesių praneša, kad nauji įsipareigojimai, deja, atima laiką. Vis dėlto stumiamės į priekį. Kad leidimą galima būtų pagreitinti, leidėjas p. J. Kapočius ieško daugiau redaktorių. Yra geros vilties, kad bus lygiagrečiai rengiami visi tomai. Tuo būdu per pora metų galima būtų turėti visus numatytus 6 tomus. Bet ar leidėjas išters finansiskai — galėtų jis pats pasakyti. Man rodos, be didesnių paramos iš lietuviškos visuomenės sunku bus išsiversti. Pavyzdžiui, Lietuvių Enciklopedijos 36 tomai galima buvo išleisti dėl to, kad mūsų visuomenė, juos užsisakydama, parėmė leidėją. Vienas išėjus tomas dengė kito tomo leidimą. Kitaip yra su Enciklopedia Lituanica. Ilgiau ir brangiau trunka tomo parengimas angliškai ir mažiau prenumeratorių. Daug kas mano, kad anglišką reikalinga kitiems. Deja, tų kiti nėra tiek, kad leidimo išlaidas padengtų. Tik didesnis lietuvių prenumeratorių skaičius, mano nuomone, galėtų padėti Enciklopedia Lituanica išplatinti tarp lietuvių. Kai tikslas yra informacinis, visai suprantama, jei dalį išlaidų prisiima suinteresuotieji ta informacija.

— Antrasis tomas apims D—J raides. Dalis teksto jau parengta ir dar šiais metais bus pradėta rinkti. Kitų metų pradžioje tikimasi atpausti. Darba sulėtina bendradarbiai. Retas atvejis, kad ir nedidelį straipsnį galima būtų laiku gauti. Kiti pasižada ir po 3—4 mė-

Eleonora Marčulionienė

Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicago.

Ubagai

Nuotr. V. Noreikos

laudies artisto garbės vardą operos solistui. Anksčiau, š. m. Virgilijui - Kestučui Noreikai, rugpičio mėn. tam pačiam V. Vilniaus operos - baletų teatro K. Noreikai buvo suteikta, už

WINE AND DINE AT R. PLACE

2944 West 59th Street Phone: 776-8351
Fish fry every Friday 5 P.M. to 10 P.M. Stop in soon. Banquet Hall available for every occasion. Home cooking.

Muziejaus

retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAIMOSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINIMAI:
„Dar turime pardavimui baigiančių pranykt lietuviškų monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainorastis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

SKIP'S Self Service LIQUOR STORES

1) 5515 SOUTH DAMEN AVENUE
Phone WA 5-8202

2) 5996 SOUTH ARCHER AVENUE
Phone 735 - 2345

FALSTAFF BEER	6 cans	\$1.09
SCHLITZ BEER	6 cans	\$1.09
OLD STYLE BEER	6 cans	\$1.09
SCOTCH WHISKEY		\$2.98
POPULAR BRAND STRAIGHT BOURBON	Fifth	\$2.98
WHITE CROWN ALCOHOL 190 proof	Fifth	\$5.29
CANADIAN WHISKEY	1 Fifth	\$3.49
	3 Fifths	\$10.00
SOUTHERN COMFORT	Fifth	\$3.94
POPULAR GERMAN BRANDY	Fifth	\$4.49
IMPORTED SCOTCH	1/2 gal.	\$7.29; 5th \$2.98
CHAMPAGNE	Fifth	\$1.49

G E L E S

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZARUSKY
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

10% — 20% — 30% pigiau mokėt už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pažeidimų

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4359

Remkite tuos biznierių, kurie skelbia „Drauge“.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNŲ (LACKAWICZ)

2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 So. Lituanica Ave. Tel. YARDS 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 So. Halsted Street Tel. YARDS 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1133-1139

VASAITIS - BUTKUS

1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškos Koplyčios

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YARDS 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME — TEVAS IR SŪNŲ —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIŲ NUO MR. NELSON

Savininko

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Vienas blokas nuo kapinių

DIDŽIAUSIAS PAMINKLŲ PLANŲ PASIRINKIMAS VISAME MIESTE

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Istorijos mokslas, Encyclopedia Lituanica, ateitininkai

(Atkelta iš 2 psl.)

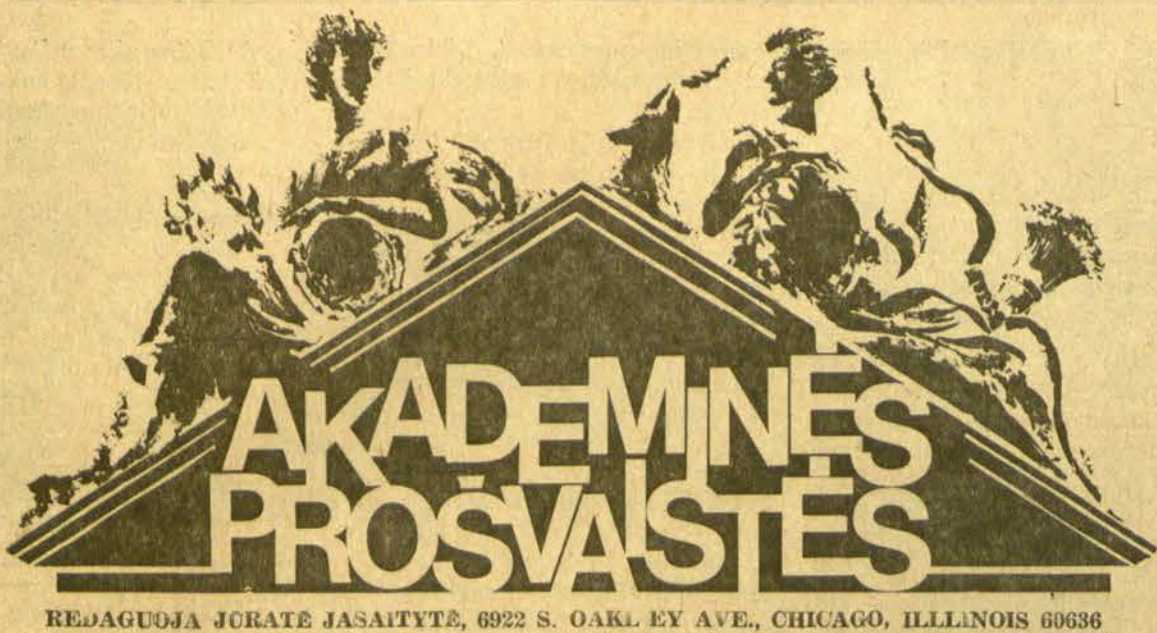
Per 20 metų nesulaukėme Lietuvos istorijos išsamesnio veikalo nei lietuvių, nei anglų kalba. Liko ir tebėra neišnaudojamos galimybės pasitelkti medžiagos iš žymių pasaulinių archyvų; stigo ir tebestinga organizacijos ir lėšų.

Pavergtoje Lietuvoje nedaug yra pasirodę istorinių studijų, kuriose mūsų tautos praeitis nebūtų iškraipyta. Autorių pavardžių nebūčiau linkęs minėti. Daugiau yra parašyta gerų straipsnių žurnaluose, ypač iš kultūros istorijos. Gerų tyrinėjimų atlikta archeologijoje, nes čia sunkiau iškasti partinį bei rusofiliską radinį. Istorinės studijos Lietuvoje rašomos pagal vadinamus variantus. Variantu vadinamas tekstas, kurį turi patvirtinti partinės linijos ir mark sistinės ideologijos komisija. Kartais tenka parengti kelis variantus arba perredagavimus, kol gaunama aproba, atžymėta knygoje žodžiais „Pasirašyta“.

spausdinti. Pavyzdžiui, kelias variantų fazes praėjo J. Žiugždos (vyriausio redaktoriaus) „Lietuvos TSR istorija“, kurią galima būtų laikyti klasiška Lietuvos praeities falsifikacija. Pro kelis variantus, net ir rusiškus vertimus bei tikrinimus Maskvoje, turi praeiti „Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija“, kurios trečiojo ir paskutinio tomo (R—Z) laukiama šių metų pabaigoje.

— Esate angliškosios Enciklopedia Lituanica redaktoriai. Kaip vyksta tolimesnis jos redagavimas? Ar galime būti optimistai dėl jos leidimo išsėjimo ir kolda mūsų visuomenės talka jai būtų šiuo metu prasmingiausia?

— Antrasis tomas apims D—J raides. Dalis teksto jau parengta ir dar šiais metais bus pradėta rinkti. Kitų metų pradžioje tikimasi atpausti. Darba sulėtina bendradarbiai. Retas atvejis, kad ir nedidelį straipsnį galima būtų laiku gauti. Kiti pasižada ir po 3—4 mė-

REDAGUOJA JORATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

KAS GI YRA TA STUDENTŲ ATEITININKŲ SAJUNGA?

Mūsų veikia Chicago Studentų ateitininkų draugovė. Uždarėje veikloje ruošiamės rimtus susirinkimus ir suėjimus. Kartu su kitom vietovėm dalyvaujame savuose suvažiavimuose, kursuose ir stovyklose. Išlaikome savo žurnalą "Gaudeamus" ir didžią dalimi prisidedame prie "Ateities" žurnalo leidimo. Dirbame su moksleiviais, būdami globėjais kuopose arba vadovais jų stovyklose. Viešumoje pasireiškiamės, ne tik šokių rengiant, bet ir kitur. Pvz. mūsų nariai remia L. S. S., įsijungia Lietuvių Bendrūmenės veiklon, dirba lituanistinėse mokyklose ir pan. Be to, Draugovės nariai, įsijungia ir į studentiškas korporacijas. Sunku kai kada net įžiūrėti, kur Draugovės, o kur korporacijų veikla prasideda. Dabar studentai ateitininkai Chicagoje yra įsijungę į dvi korporacijas. Korpl. Satrija prigludžia jaunus literatus bei menininkus, kurie čia diskutuoja jiems opius klausimus. Satrijčiai visuomenę pristato su savo kūryba ir literatūriniais parengimais, pvz. poeto Vytauto Mačernio minėjimu, Kongresinio literatūros vakaru, o dabar užsiėmę kitamet surengti net trijų dienų mūsų poezijos festivalį. Korpl. Giedra, kuriai priklauso tik moterys, diskutuoja joms svarbius klausimus, šeiminkauja parengimuose, premijuoja knygas. Daugelis mūsų buvusių narių, nors palikę Draugovę, lieka mūsų pasididžiavimu savo pasiektais laipsniais, doktoratais ar kur kitur savo pastangomis prasimudami.

Veikla plati, tai ateitininko studento veidas gali jums tapti net neryškiu. Bet iš tikrųjų taip nėra. Faktas, kad mes esame lietuviai ir gyvename išeivijoje, Amerikoje. Kitas faktas, kad gyvename margaspalvėje, o dažnai ir sumasėjusioje visuomenėje. Faktas, kad mūsų institucinė Bažnyčia po II Vatikano savo mokyme nepakito. Šitokioje aplinkoje gyvuoją Studentų ateitininkų sąjunga, ryždamasi atsakyti į dabarties iššauktus reikalavimus. Visa tai ji dirba laiko išbandytuose ateitininkų ideologijos rėmuose. Aplinkui mato-

me masės žmones. Matome nepasitenkinimą "the great American way of life." Matome žmones, kurie primena Rio Grande upę — mylia platumo ir tik pėda gilumo. Matome nuliutėjusių gaušėjimą. Matome studentus, kurie neapgalvoję tėvų pažūrą visiškai priima arba visiškai atmeta. Studentų ateitininkų organizacija, rengiama į tai, padeda studentui susiformuoti pilnatvę asmenybę, kuri mūsų sąlygose būtų kūrybinga ir naši. Ta asmenybė turi būti sau originali — ji turi "dalintis savo laiku, mintimis, pareigomis, kurti ateitį dabartyje" ir ji turi būti kritiškišlia. Mūsų organizacija priklauso nuo savo narių, kurie la visą laiką kuria, kaip būtis savo avili. O tada ir miela organizacijos šeimoje kartu pabuvoti. Į šią šeimą mes al primame "Ateitininkų" narių ir naujus narius.

Laikas bėga. Atvykimas savo Tikimės, kad kiekvienas mūsų narys kūrybinis darbas bus žingsnis į ateitį. Tikimės, dr. Damašio žodžiais tariant, kad studentai ateitininkai sugebės bent da' niai paties aplinka, kad būtų "mažiau triukšmo ir daugiau šviesos".

Vytas Narutis

STUDENTŲ ATEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

Studentų Ateitininkų sąjungos suvažiavimas įvyks 1970 m. spalio mėn. 24 ir 25 dienomis Toronte, Kanadoje. Suvažiavimo registracija vyks šeštadienį, spalio mėn. 24 d., nuo 9 val. ryto. Registracijos mokestis — 5.00 dol.

Suvažiavimo programą sudaro šie punktai: oficialus atidarymas, komisijų sudarymas, SAS valdybos ir draugovių pranešimai, ateities planų nustatymas ir naujos valdybos rinkimai. Į suvažiavimą atvykti kviečiami visi studentai ateitininkai.

Prisiminimai... tvirtai nusistatęs išvažiuoja iš Prieškongresinės ateitininkų stovyklos. Nuotr. R. Šilkaičio

SKAUTAI AKADEMIKAI

Akademikų skautų sąjūdžio Chicago skyriaus metinė šventė įvyks ši šeštadienį, spalio mėn. 17 d. Jonyno sodyboje, Chesterton, Mich. 6:30 v.v. Bus įdomi programa. Kviečiami visi akademikai skautai ir draugai.

Akademikų skautų sąjūdžio, Chicago skyriaus, Korpl. Vyties valdybą sudaro šie asmenys:

Pirmininkas — senj. Gintaras Plačas,

Vice — pirmininkas — senj. Andrius Markulis,

Iždininkas — senj. Viktoras Štuopys,

Juniorų globėjas — fil. Rimas Korzonas.

Akademikų skautų sąjūdžio Chicago draugovės valdybą įeina šios skautės:

Pirmininkė — t.n. Virginija Sabaliūnaitė,

Vice — pirmininkė — t.n. Valerija Sparkytė,

Iždininkė — t.n. Eglė Aglinskaitė,

Kandidatų globėja — fil. Raimunė Kviklytė.

● Vilniaus ir Krokuvos universitetai š.m. rugsėjo 7 d. Vilniuje pasirašė draugystės ir bendradarbiavimo sutartį. Iš lenkų pusės sutartį pasirašė Krokuvos Jogaļios universiteto rektorius prof. dr. M. Klimasewski, iš lietuvių — doc. J. Grigonis, laikinai ejęs Vilniaus universiteto rektorius pareigas. Lenkas svečias, kaip nurodyta "Tiesoje" (rugs. 8) pareiškė, kad abu universitetus daug kas bendro siejo dar praity.

Pagal sutartį numatytas bendradarbiavimas, visuomeninių mokslų, matematikos, fizikos, biochemijos, lingvistikos ir kitų klausimų srityse. Būsią keičiamas

PER JAUNAS

- Dėde kur išeini?
- Į jaunimo kavinę.
- Neik. Ten tau negalima.
- Kodėl?
- Nes tu be barzdosi..

"Visa atnaujinti Kristuje." Studentų Ateitininkų sąjungos ženklukas. Nuotr. G. Plačo

PRASIDĖJO DARBAS

Praėjusį sekmadienį, 1970 m. spalio mėn. 11 d., Jaunimo centro patalpose, Chicago studentų ateitininkų draugovė pradėjo naujų metų veiklą.

Po įprastų šv. Mišių, kurias laikė draugovės dvasios vadas tėv. K. Trimakas, S.J. vyko susirinkimas. Jo metu draugovės nariai smagiai priėmė įstojančius draugovės studentus kandidatus. Laima Nainytė, draugovės pirmininkė, trumpai apibrėžė praėjusių metų veiklą, padėkodama visiems prie draugovės darbo prisidėjusiems. Šią programos dalį užbaigusi, Laima pristatė šių metų valdybos sąstato kandidatus. Vienbalsiai į 1970—1971 metų

valdybą išrinkti buvo šie asmenys:

Pirmininkas: Antanas Kizlauskas,

Vice — pirmininkai: Jurgis Bradūnas, Vytas Narutis,

Iždininkas: Saulius Mikaliukas,

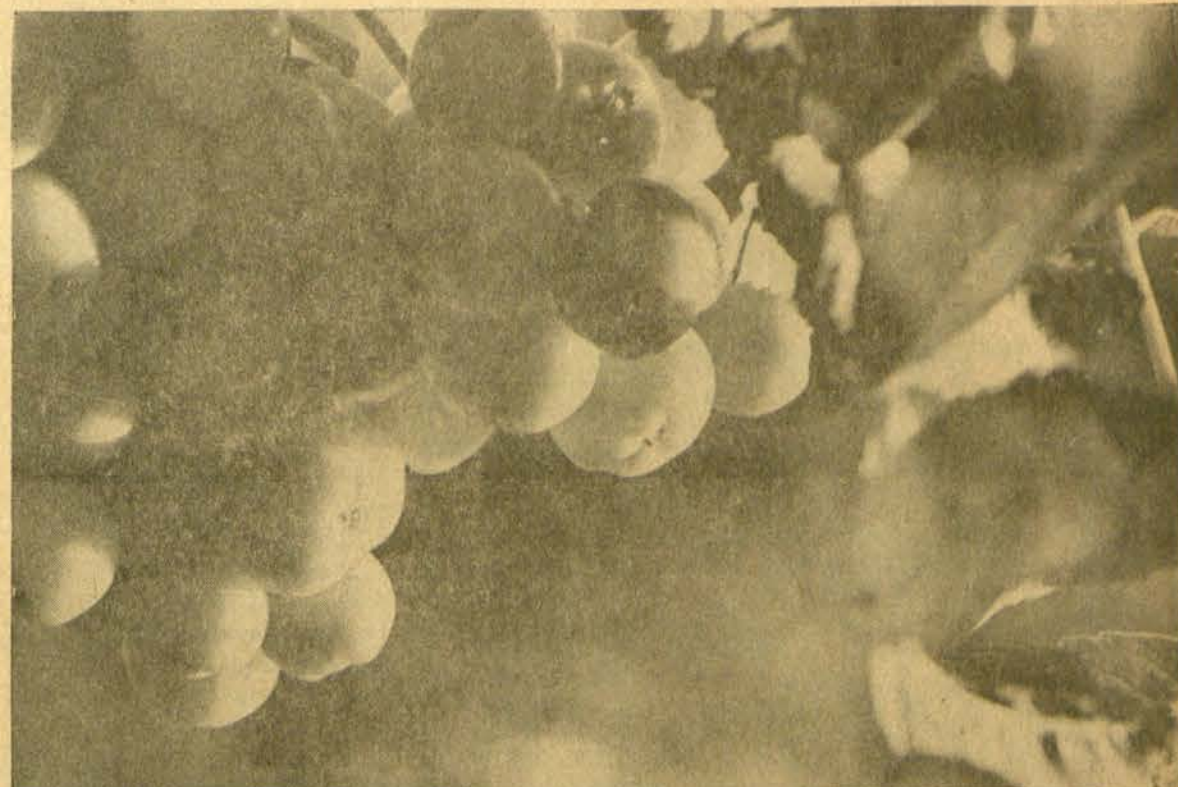
Sekretorė: Jūratė Jasaitytė,

Korespond.: Raimundas Šilkaitis,

Socialinių reikalų vedėja: Dalia Šaulytė,

"Serifas": Vytas Stanevičius.

Naujasis pirmininkas supažindino susirinkimo dalyvius su ateinančių metų veiklos planais ir idėjomis. Atlikus oficialų įžanginį žingsnį, studentai išvažiuojo į Swallow Cliff parką.

Kudeno derius. Na, atspėkit: ar čia obuoliai, ar šermukšniai?

Nuotr. V. Maželio

AR GIRDĖJAI APIE KORPORACIJĄ NEO-LITHUANIA?

Pirmieji Nepriklausomos Lietuvos gyvenimo metai buvo sunkūs. Sunkiai kėlėsi tauta, visur buvo jaučiama svetimųjų įtaka. Visa tai temdė tautinę idėją ir, lyg prilaikė, jos įplėtimąsi. Gailaiškai jį gyvas reikalas palaikyti ir kelti tautinį susipratimą, įsamoninant lietuvių naudotis laisve.

Toji tautiško idėja akademiniame jaunime buvo lyg išeities ir atramos taškas. Buvo suvokta, jog su tautine idėja reikia organizuoti eiti į studentiškos gyvenimo ir šiai kelių iniciatorių pastangomis 1922 m. lapario 11 d. įkurta Lietuvių Ateitininkų jaunimo organizacija — Korporacija Neo-Lithuania.

Vardas, kaip regime yra šiuo laikais. Jo esmę sudaro žodis "Lithuania", o prieš jį stovi žodis "Neo". "Lithuania" žodis yra palintas iš senovės Lietuvos kunigaikštėjų anapaudų. Vadinasi, vardo kilmė mums yra istorinė, ji mums primena praeitį, senovę, nes taip Lietuva buvo vadinama mūsų senosios valstybės raštinėje.

Žodis "Neo", rašomas prieš "Lithuania", mums primena lietuvių tautos atgimimo laikotarpį, prasidėjusį XIX amžiaus gale. Tai buvo įtempta kova, kaip Vairgantas sako, dėl laisvės ir kultūros. 1918 m. pasibaigusi nepriklausomos valstybės atstatymu. "Neo" tiko ano meto kylančios tautos dvasiai apibūdinti, nemažiau jis tinka korporacijos naujos pastangoms, JAV, jis tiks ir naujam laikotarpiui vadinti, kai Lietuva

vėl atgaus laisvę ir nepriklausomybę. Žodis "Neo" visada bus naujas ir jaunas, visada jis bus teisybė, stovinti greta žodžio "Lithuania", nesgi ir pati mūsų korporacija vis "atsijaunina" naujomis atžalomis.

Neo-Lithuania, 1940 m., užplūrus Lietuvą rusams komunistams, turėjo užsідaryti. Bet gražios idėjos nemiršta. Atsidūrus tremty vėl bandyta korporacija atgaivinti "Vilties" vardą.

Emigracijos bangai užėjus, daugumai neo-lithuanų ištvirtinai Amerikoje. Vėl kilo naujas uždavinys: pavojaus ir rūpestis kovoti su juo. Pagalbon skuba visa lietuvių tauta, steigdama lietuviškas mokyklas, atnaujina lietuvišką organizacijų veiklą. Tam tikslui Č. e. e. 1950 m. pradėjo veikti Korpl. Neo-Lithuania. Po keletų metų teko patvirtinti, kad, norint išvystyti pilnatvę korporacijos tikslų įgyvendinimą, reikalingas ir pilnas korp. veiklos formavimas. Reikėjo suteikti galimybę studijuojančiam jaunimui papildyti korp. eilę. Tam tikslui po eilės pasitarimų su kitų miestų korporantais, buvo prieta prie Toronto suvažiavimo, kuriame Korpl. Neo-Lithuania pilnai atgaivinta. 1955 m. prasideda korp. judėjimas visose didesnėse lietuvių kolonijose JAV.

Korporacijos šūkis "Pro Patria" pagavo akademinio jaunimo širdis ir jausmus, keldamas studentų naują ir ryškų tautos ir tautiško sampratą, nurodymą, jog tautiškas yra prigimtine žmogaus savybė. Pati tautybė yra paveldima, įgyjama iš tėvų, iš tautos, kurioje teko užgimti, jos kalba kalbėti, sutapti su jos pročiiais ir kultūra. O visa tai nulemia žmogaus apsisprendimą, sudaro priklausomybę sava tautai. Iš čia išplaukia ir įsipareigojimas savo tautai. Todėl puoselėjimas savo tautos vertybių, branginimas jos kalbos, rėmimas jos didžiųjų siekimų — laisvai tautai gyventi ir valdyti — kovojimas už jos teises yra lyg įgimtosios pareigos, surijusios su ištikimybė savo tautai.

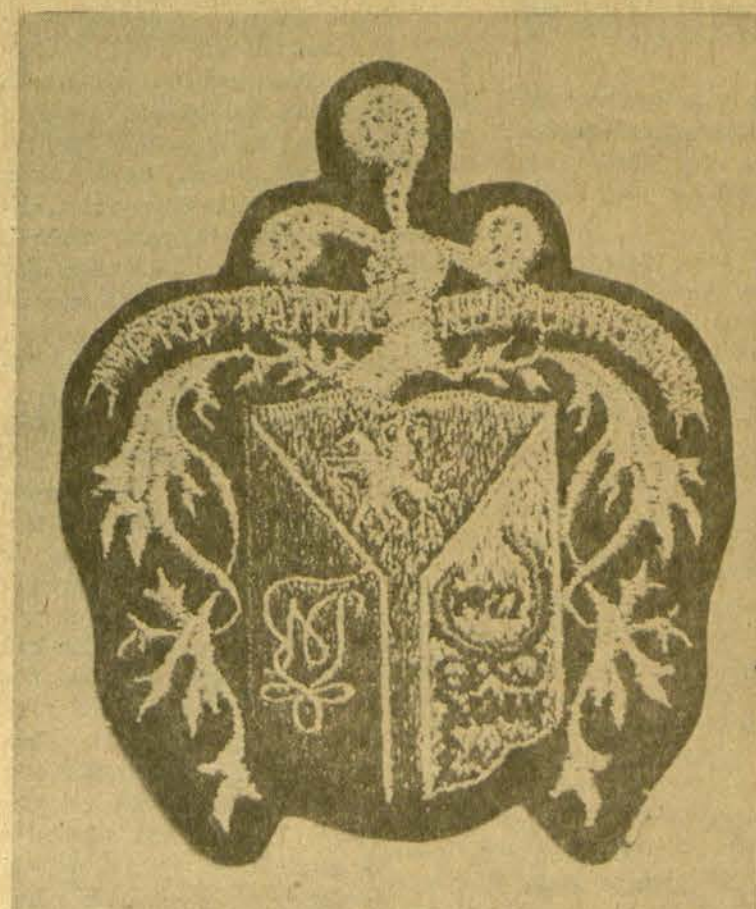
Šiais dėsniais vadovavosi korp. ir rėmė jais savo veiklą. Jei tu principų kilmė yra pačioje tautoje, tai juose galime įžiūrėti natūralius ir įgimtus požymius, o visai tai ir sudaro jų patvarumą ir iškla tautinės idėjos stiprybę bei pastovumą. Tautiškas, kurį skiepija nariuose korporacija, pasižymi nuosaikumu ir tolerancine dvasia. Jai buvo ir liko svetimas kraštutinis nacionalizmas, šovinistinės tendencijos, vedančios į kitų tautų neapykantą. Tačiau korp., suprasdama nutautėjimo pavojų, kelia lietuvių tautos didybę, puoselėja jos vertybes ir kovoją su reiškiniais, siekiančiais žeminti mūsų tautą. Ji neniekino ir nežemino kitų tautų, jų vertybių. Kartu ugdė nariuose tautų bendravimo ir draugiškumo jausmus.

Korp. tiksluose pirmoje vietoje stovi: "Lietuvių tautos didybė". Ta didybė yra pasiekiamą, kai tauta kūrybinga, kai ji reikiąsi nepasikartojančiu savitumu. Kultūros pobūdį ir kryptį formuoja iškilūs asmenys, juntą tautos dvasią ir esmę. Tie asmenys savo darbais iškyla kaip vadai, tauta juos gerbia ir juos seka. Neo-Lithuania naudojasi savo tautos vady dvasiniu lobiu, tuo pačiu stengiasi tom iškilium asmenybėm reikšti pagarbą nuolatinui ir pastoviu jų įvertinimu. Nusipelnusiame asmeniui korporacijos aukščiausia pagarba išreiškiama Garbės Nario vardu.

Neo-Lithuania garbės nariais, korp. kvietimu ir kviečiamųjų suteikimu, yra tapę: Juozas-Tomas Vairgantas, dr. Jonas Basanavičius, inž. Petras Vileišis, Bronius Kazys Balutis, Antanas Smetona, Jonas Jablonskis ir prel. Jonas Mačulis-Maironis. Šių garbingų lietuvių tautos vyrų pasaulėžvalgos ir idėjos sudaro Korpl. Neo-Lithuanijos pagrindus.

Poetas Maironis yra taręs šiuos žodžius patriotinei studentijai: Ant išvyniotos vėliavos Kilniai išrašę: Už tėvynę! Rankas sat draugiškai supynę, Pirmyn, jaunime Lietuvos!

Algis Modestas
L.S.T. Korpl. Neo-Lithuania
pirmininkas

BS.RZI "Pro Patria." Korpl. Neo-Lithuania herbas.

Nuotr. G. Plačo